

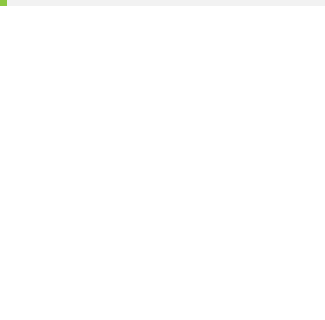
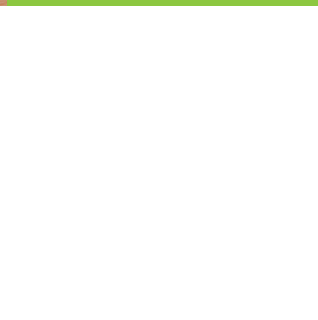
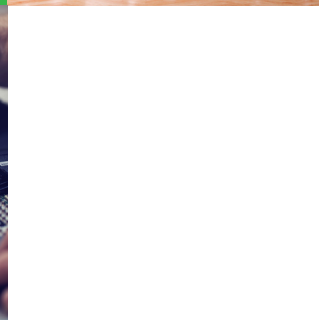
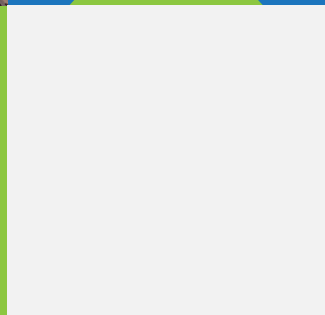
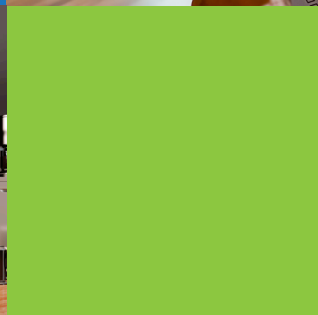
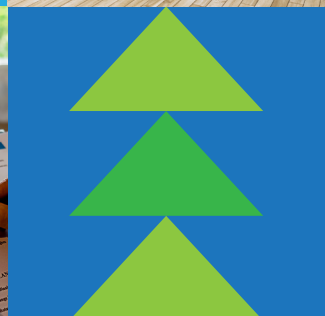
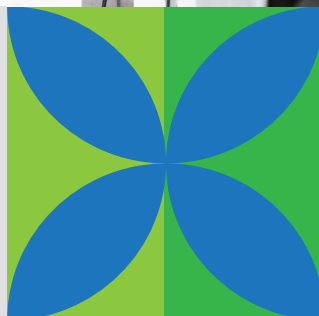
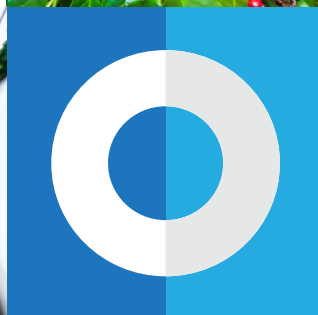
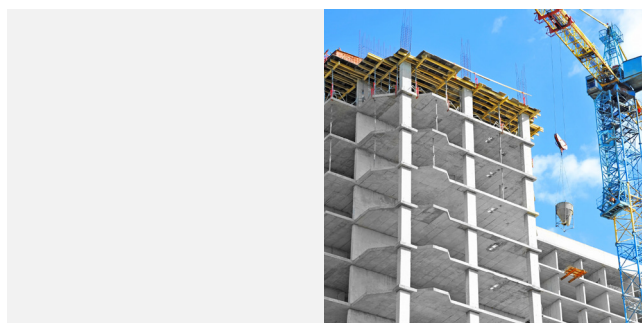
switchasia

Funded by
the European Union

Mua sắm công bền vững/xanh: kinh nghiệm châu Á

Trung Quốc, Lào, Malaysia,
Thái Lan, và Việt Nam

Lời cảm ơn

Báo cáo về mua sắm công xanh/bền vững: kinh nghiệm châu Á được thực hiện bởi Hợp phần Hỗ trợ chính sách thuộc Chương trình thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững SWITCH-Asia (PSC) của Liên minh châu Âu do Tiến sĩ Lunchakorn Prathumratana và ông Sanjay Kumar làm đại diện, dưới sự giám sát của Trưởng nhóm Hợp phần là bà Elodie Maria-Sube và Tiến sĩ Zinaida Fadeeva.

**Funded by
the European Union**

Chương trình thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững (SWITCH-Asia)

© 2024 SWITCH-Asia

Tuyên bố miễn trừ trách nhiệm

Thông tin và nội dung trong tài liệu này hoàn toàn thuộc trách nhiệm của nhóm tác giả, không phản ánh quan điểm của Liên minh châu Âu.

Mục lục

1. Giới thiệu	7
2. Trung Quốc	8
3. Lào	16
4. Malaysia	20
5. Thái Lan	24
6. Việt Nam	30
7. Phần kết luận.....	34

Danh mục bảng

Bảng 1. Luật pháp và quy định của Trung Quốc liên quan đến mua sắm công xanh.....	9
Bảng 2. Các đặc điểm chính của hai danh sách mua sắm, Danh sách mua sắm công cho sản phẩm tiết kiệm năng lượng và Danh sách mua sắm công cho sản phẩm dán nhãn môi trường.....	13
Bảng 3. Tóm tắt các nhãn sinh thái được công nhận trong danh sách mua sắm công xanh của Thái Lan.....	27

Danh mục hình

Hình 1. Khung thể chế của mua sắm công xanh ở Trung Quốc.....	10
Hình 2. Khung thể chế liên quan đến Mục tiêu phát triển bền vững và mua sắm công xanh tại Lào	18
Hình 3. Khung thể chế mua sắm công xanh hiện nay	21
Hình 4. Khung thể chế mua sắm công xanh ở Thái Lan	25
Hình 5: Cơ quan Chính phủ thực hiện mua sắm công xanh ở Việt Nam và trách nhiệm của từng cơ quan.....	32

Danh mục từ viết tắt

10YFP	Khung chương trình 10 năm về sản xuất và tiêu dùng bền vững
ACT	Chứng nhận Nông nghiệp hữu cơ Thái Lan
CO₂e	Lượng khí thải tương đương Cacbon đioxit (CO ₂ e) là đơn vị đo hiệu ứng nóng lên của khí nhà kính
CEC	Trung tâm Chứng nhận Liên hiệp Môi trường Trung Quốc
CGD	Tổng cục Kiểm soát
CP	Danh mục mua sắm tập trung
CPS	Cơ quan Dịch vụ mua sắm Trung ương
CQC	Trung tâm chứng nhận chất lượng Trung Quốc
DCCE	Cục Biến đổi Khí hậu và Môi trường
DIP	Cục Xúc tiến công nghiệp
DIW	Cục Công trình công nghiệp
e-GP	Hệ thống mạng đấu thầu quốc gia
ECL	Danh sách mua sắm sản phẩm tiết kiệm năng lượng
ECPs	Sản phẩm tiết kiệm năng lượng
EDC	Trung tâm Phát triển môi trường
ELP	Sản phẩm dán nhãn môi trường
EU	Liên minh châu Âu
FSC	Hội đồng quản lý rừng
GAPP	Tổng cục Báo chí và Xuất bản
GGNSC	Ban chỉ đạo quốc gia về tăng trưởng xanh
GGP	Mua sắm công xanh (hoặc SPP)
GHG	Khí nhà kính
GIZ	Tổ chức hợp tác phát triển Đức
GoL	Chính phủ Lào
GPL	Luật Mua sắm công 2003
GPP	Mua sắm công xanh
ICT	Công nghệ thông tin và truyền thông

IFOAM	Liên đoàn quốc tế các Phong trào nông nghiệp hữu cơ
IGPN	Mạng lưới Mua sắm xanh Quốc tế
IISD	Hiệp hội Phát triển bền vững quốc tế
KEITI	Viện Công nghiệp và Công nghệ Môi trường Hàn Quốc
KeTTHA	Bộ Năng lượng, Công nghệ xanh và Nước (Malaysia)
Kg CO₂e	Lượng khí thải tương đương Cacbon đioxit (CO ₂ e) là đơn vị đo hiệu ứng nóng lên của khí nhà kính
KPIs	Chỉ số đánh giá kết quả thực hiện công việc
Lao PDR	Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào
MEM	Bộ Năng lượng và mỏ
MEP	Bộ Bảo vệ môi trường
MFA	Bộ Ngoại giao
MGTC	Tập đoàn Công nghệ xanh Malaysia
MOF	Bộ Tài chính
MOFCOM	Bộ Thương mại
MOI	Bộ Công nghiệp
MOIC	Bộ Công nghiệp và Thương mại
MOIT	Bộ Công Thương
MONRE	Bộ Tài nguyên và Môi trường
MPI	Bộ Kế hoạch và Đầu tư
MPWT	Bộ Công trình và Giao thông vận tải
MyHIJAU	Chương trình chứng nhận xanh thuộc Bộ Năng lượng, Công nghệ Xanh và Nước của Chính phủ Malaysia (KeTTHA)
NDRC	Ủy ban Cải cách và Phát triển Quốc gia
NGO	Tổ chức phi chính phủ
NPC	Đại hội đại biểu Nhân dân toàn quốc
NSEDP	Kế hoạch Phát triển kinh tế - xã hội Quốc gia
PCD	Cục Kiểm soát ô nhiễm
PDCM	Cục Kiểm soát và Giám sát ô nhiễm
PEFC	Chương trình chứng nhận chứng chỉ rừng

PPA	Cục Quản lý đấu thầu
PPCs	Trung tâm Mua sắm công
PSC	Hợp phần Hỗ trợ chính sách thuộc Chương trình thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững SWITCH-Asia
SBD	Vụ Ngân sách Nhà nước
SCP	Thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững (thuộc Hợp phần chương trình SWITCH-Asia)
SDG	Mục tiêu phát triển bền vững của Liên hợp quốc
SMEs	Doanh nghiệp vừa và nhỏ
SOE	Doanh nghiệp nhà nước
SPP, S/ GPP	Mua sắm công bền vững, Mua sắm công xanh/bền vững (hay GPP)
SuPP-Urb	Mua sắm công bền vững trong tổ chức chính quyền đô thị ở Trung Quốc
TBL	Luật Đấu thầu năm 1999
TCO	'Chứng nhận TCO' là chứng nhận bền vững hàng đầu thế giới dành cho các sản phẩm CNTT được phát triển bởi Hiệp hội Liên minh Nghề nghiệp Thụy Điển
TEI	Viện Môi trường Thái Lan
TGL	Nhãn xanh Thái Lan
TISI	Viện Tiêu chuẩn công nghiệp Thái Lan
UNDP	Chương trình Phát triển của Liên hợp quốc
UNEP	Chương trình Môi trường Liên hợp quốc

1. Giới thiệu

Mua sắm công xanh (GPP) là một công cụ hữu ích giúp các quốc gia hướng tới sự phát triển bền vững và góp phần bảo vệ môi trường. Phát triển chính sách là một khía cạnh quan trọng vì nó thiết lập nền tảng cho việc thực hiện mua sắm công xanh. Một chính sách được xây dựng tốt sẽ đưa ra được lộ trình rõ ràng, nêu rõ cam kết của chính phủ về tính bền vững, đặt ra các mục tiêu và xác định được phạm vi của mua sắm công xanh. Khung pháp lý và những quy định chặt chẽ cũng quan trọng không kém nhằm đảm bảo sự tuân thủ và trách nhiệm giải trình. Luật pháp và quy định phải phù hợp với các tiêu chuẩn quốc tế, thúc đẩy tính nhất quán và mạch lạc trong thực tiễn mua sắm công xanh. Điều này không chỉ giảm thiểu rủi ro pháp lý mà còn gửi tín hiệu tích cực đến thị trường, khuyến khích các doanh nghiệp áp dụng các thông lệ bền vững.

Thiết lập thể chế đóng vai trò then chốt trong việc thực hiện mua sắm công xanh hiệu quả bởi thể chế quy định trách nhiệm và đảm bảo sự phối hợp giữa các cơ quan liên quan. Hướng dẫn và các tiêu chí mua sắm công xanh đã hợp lý hoá các quá trình mua sắm - cung cấp góc nhìn thực tế và tiêu chuẩn cho các quyết định mua sắm bền vững, giúp cho quá trình mua sắm công xanh trở nên thuận tiện hơn. Các chương trình đào tạo và xây dựng năng lực quan trọng nhằm trang bị cho các chuyên gia mua sắm những kỹ năng và kiến thức cần thiết để giải quyết các vấn đề phức tạp trong hoạt động mua sắm công xanh. Các chiến dịch nâng cao nhận thức đóng vai trò then chốt trong việc thu hút các bên liên quan, thúc đẩy sự hiểu biết chung về lợi ích của mua sắm công xanh. Bên cạnh đó, không thể thiếu cơ chế giám sát và đánh giá để theo dõi tiến độ, xác định các lĩnh vực cần cải thiện và chứng minh tác động của các sáng kiến mua sắm công xanh. Sự hợp tác giúp tăng cường phạm vi tiếp cận và hiệu quả của mua sắm công xanh, đồng thời thu hút sự tham gia của nhiều bên liên quan khác nhau, bao gồm các doanh nghiệp, tổ chức phi chính phủ và học viện, tạo ra một cách tiếp cận tổng hợp hướng tới mua sắm bền vững. Cuối cùng, việc tài liệu hóa và chia sẻ các bài học kinh nghiệm góp phần vào việc cải tiến liên tục, giúp các quốc gia hoàn thiện chiến lược và thích ứng với những thách thức về bền vững đang ngày càng gia tăng.

Báo cáo này được thực hiện bởi Hợp phần Hỗ trợ Chính sách Chương trình thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững (SWITCH-Asia) do Liên minh châu Âu tài trợ - Dự án Tư vấn Kỹ thuật về mua sắm công xanh/bền vững. Mục tiêu của báo cáo này là đưa ra đánh giá về kinh nghiệm mua sắm công xanh ở 5 quốc gia châu Á: Trung Quốc, Lào, Malaysia, Thái Lan và Việt Nam.

Chúng tôi hy vọng báo cáo này có thể là nguồn tài liệu quý cho các nhà hoạch định chính sách, các bên liên quan và những người thực hiện - trên cơ sở là các con đường đa dạng mà các quốc gia này đã thực hiện để có những điều chỉnh hoạt động mua sắm phù hợp với các nguyên tắc xanh và bền vững.

2. Trung Quốc

2.1. Giới thiệu

Quá trình phát triển mua sắm công xanh của Trung Quốc được kéo dài từ những năm 1990 đến nay. Điều này cho thấy sự nỗ lực và quyết tâm cao của Trung Quốc trong việc thực hiện cam kết mua sắm bền vững. Đánh giá này tìm hiểu sự phối hợp hiệu quả giữa Ủy ban Cải cách và Phát triển Quốc gia (NDRC), Bộ Tài chính (MOF) và Bộ Bảo vệ môi trường (MEP) Trung Quốc trong việc hình thành khung khổ pháp lý cho mua sắm công bền vững (SPP). Việc thiết lập thể chế bao gồm sự phối hợp liên bộ với sự lãnh đạo của Ủy ban Cải cách và Phát triển Quốc gia, Bộ Tài chính cung cấp hỗ trợ quan trọng và Bộ Bảo vệ môi trường quản lý việc mua sắm sản phẩm dán nhãn môi trường (ELP). Ở cấp địa phương, Trung tâm Mua sắm công (PPC) đóng vai trò then chốt trong việc thực hiện mua sắm xanh. Việc hoàn thiện khung khổ pháp lý cho thấy những sáng tạo, đổi mới của Trung Quốc trong việc tích hợp tính bền vững vào hoạt động mua sắm, nhấn mạnh sự hợp tác và các chiến lược toàn diện cho mua sắm công xanh.

2.2. Phát triển chính sách

Hệ thống mua sắm công của Trung Quốc bắt đầu từ những năm 1990. Quá trình phát triển chính sách mua sắm công xanh ở Trung Quốc có thể được chia thành ba giai đoạn như sau:¹

Giai đoạn thứ nhất - giai đoạn thai nghén (1993-2003): Giai đoạn này được bắt đầu bằng việc soạn thảo Luật Đấu thầu (năm 1993), sau đó là các chương trình thí điểm ở Thượng Hải và Thâm Quyến. Có thể thấy, việc thiết lập hệ thống đấu thầu mua sắm công, các tổ chức mua sắm của chính quyền địa phương và việc ban hành **Luật Đấu thầu (1999)**, **Luật Xúc tiến sản xuất sạch (2002)** là những thành tựu đáng kể trong giai đoạn này.

Giai đoạn thứ hai (2004-2007): Trong giai đoạn này, một số luật thúc đẩy sự phát triển của mua sắm công xanh, như: **Thông báo về các hoạt động tiết kiệm tài nguyên của Văn phòng Hội đồng Nhà nước, Ý kiến về việc thực hiện mua sắm công đối với các sản phẩm tiết kiệm năng lượng, Quyết định thực hiện phát triển khoa học bằng cách tăng cường bảo vệ môi trường năm 2005, Ý kiến về thực hiện mua sắm công cho sản phẩm dán nhãn môi trường năm 2006...** đã được ban hành, nhằm đáp ứng sự xuất hiện của khái niệm phát triển khoa học nhấn mạnh vào các yếu tố "hướng đến con người" và "phát triển toàn diện, phối hợp và bền vững".

Giai đoạn thứ 3 - giai đoạn phát triển toàn diện (2007 -nay): Giai đoạn này được đánh dấu bằng những nỗ lực của Trung Quốc nhằm đáp ứng các yêu cầu trong Hiệp định về mua sắm công của Tổ chức Thương mại Thế giới. Nhiều luật khác nhau đã được thông qua nhằm thúc đẩy hơn nữa hoạt động mua sắm công xanh, bao gồm: **Luật Bảo vệ môi trường, Luật Xúc tiến kinh tế tuần hoàn, Thông báo về việc cưỡng chế thiết lập Hệ thống Mua sắm công đối với các sản phẩm tiết kiệm năng lượng và Thông báo về danh sách mua sắm công về các sản phẩm dán nhãn môi trường đã được điều chỉnh.**

Các giai đoạn trên đã phản ánh sự phát triển dần dần và tăng cường các chính sách mua sắm công xanh ở Trung Quốc, thể hiện cam kết của Chính phủ đối với việc bảo vệ môi trường và phát triển bền vững thông qua các hoạt động mua sắm.

2.3. Khung pháp lý và quy định

Tại Trung Quốc, khung pháp lý cho mua sắm công bền vững được hình thành nhờ nỗ lực hợp tác liên bộ, giữa trung ương và địa phương. Trong đó, **Ủy ban Cải cách và Phát triển Quốc gia, Bộ Tài chính và Bộ Bảo vệ môi trường** đóng vai trò chủ trì, **Trung tâm Mua sắm công** đóng vai trò quan trọng trong việc tổng hợp và

1 Qiao and Wang (2011). Chương trình mua sắm công xanh của Trung Quốc: Các vấn đề và thách thức trong việc thực hiện. Tại <https://www.ipppa.org/IPPC4/Proceedings/07GreenProcurement/Paper7-6.pdf> Truy cập vào ngày 25.11.2023

triển khai các hướng dẫn đấu thầu do Cục ban hành, đồng thời quản lý quy trình đấu thầu thực tế của các đơn vị hành chính khác nhau.

Cơ sở pháp lý cho mua sắm công và mua sắm công bền vững là **Luật Đấu thầu (1999)**, **Luật Xúc tiến sản xuất sạch (2002)** và **Luật Mua sắm công (2003)**, **Luật Xúc tiến kinh tế tuần hoàn (2009)**. **Luật Mua sắm công** được ban hành năm 2003, sửa đổi năm 2015, tập trung quản lý việc mua sắm của các cơ quan chính phủ trung ương. Luật nhấn mạnh, việc khuyến khích sử dụng mua sắm công nhằm quảng bá các sản phẩm và dịch vụ thân thiện với môi trường. Tương tự, Luật Xúc tiến sản xuất sạch năm 2002 nhấn mạnh việc ưu tiên mua sắm các sản phẩm thân thiện với môi trường và tiết kiệm tài nguyên. Luật Xúc tiến kinh tế tuần hoàn năm 2009 củng cố cam kết mua sắm các sản phẩm có lợi cho nền kinh tế tái chế, tiết kiệm năng lượng, tiết kiệm nước và thân thiện với môi trường. Hướng dẫn thực hiện và danh sách mua sắm công cho các sản phẩm tiết kiệm năng lượng và dán nhãn môi trường đã được đưa ra để hướng dẫn các cơ quan công quyền.

Luật pháp và quy định của Trung Quốc liên quan đến mua sắm công xanh được tóm tắt trong Bảng 1.

Bảng 1. Luật pháp và quy định của Trung Quốc liên quan đến mua sắm công xanh.²

Năm	Pháp luật/Quy định	Cơ quan ban hành	Điều khoản liên quan
1999	Luật Đấu thầu	Quy định mua sắm đối với doanh nghiệp nhà nước (SOE)	Xây dựng hệ thống đấu thầu mua sắm công
2002	Luật Xúc tiến sản xuất sạch	Do Ủy ban Thường vụ Quốc hội (NPC) ban hành	Điều 16 quy định chính quyền các cấp nên ưu tiên mua các sản phẩm thúc đẩy việc tiết kiệm năng lượng và nước, tái sử dụng chất thải, bảo vệ môi trường và bảo tồn tài nguyên.
2003	Luật Mua sắm công (GPL)	Do Bộ Tài chính khởi xướng và Trung tâm Đấu thầu Quốc gia (NPC) thực hiện	Điều 9 yêu cầu mua sắm công cần được thực hiện để bảo vệ môi trường. Mua sắm công nên được áp dụng để quảng bá các sản phẩm thân thiện với môi trường và mua sắm hàng hóa đáp ứng các tiêu chuẩn bảo vệ môi trường.
2004	Quy định của Bộ về Thực hiện mua sắm công các sản phẩm tiết kiệm năng lượng (ECP)	Do Bộ Tài chính và Ủy ban Cải cách và Phát triển Quốc gia cấp	Ưu tiên cho các sản phẩm tiết kiệm năng lượng trong mua sắm công.
2006	Quy định của Bộ trưởng về mua sắm công đối với các sản phẩm được dán nhãn môi trường (ELP)	Do Bộ Tài chính và Bộ Bảo vệ Môi trường cấp	Ưu tiên cho các sản phẩm dán nhãn môi trường trong mua sắm công.
2007	Quy định về mua sắm bắt buộc của Chính phủ đối với các sản phẩm tiết kiệm năng lượng	Quy định của Hội đồng Nhà nước	Yêu cầu các cơ quan chính phủ phải mua sắm các sản phẩm tiết kiệm năng lượng như máy điều hòa không khí, đèn huỳnh quang, tivi, máy sủi điện, máy tính, máy in, màn hình, bồn tiểu và vòi nước.

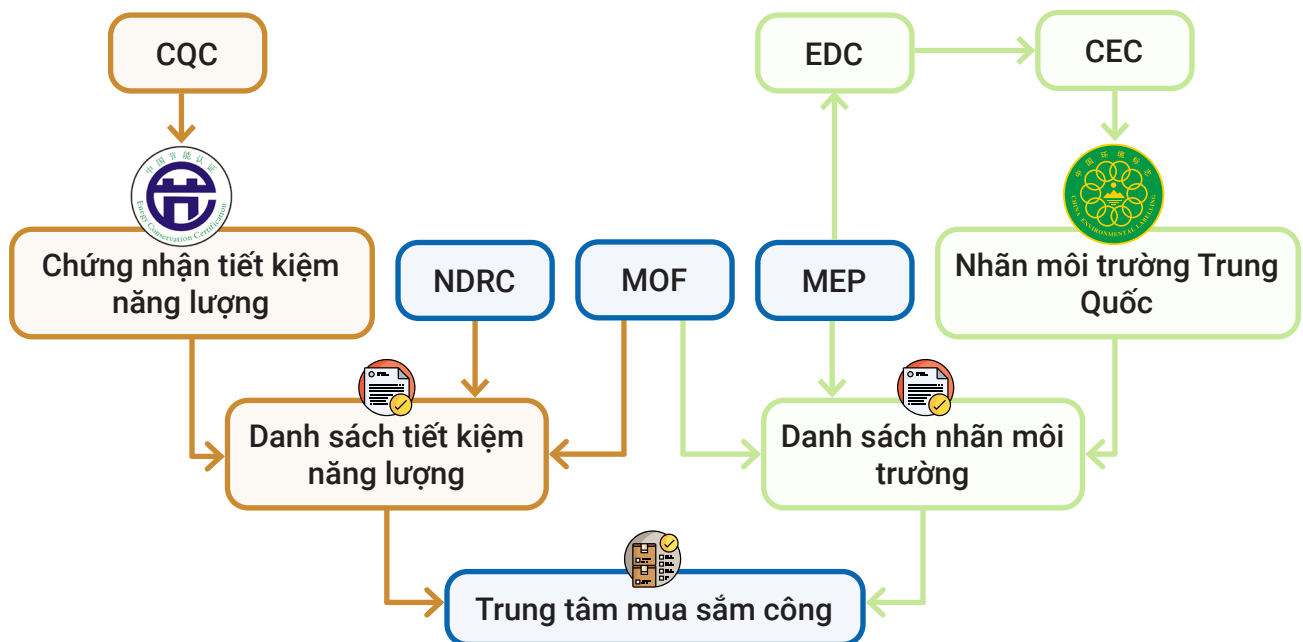
2 UNEP (2017). Phân tích so sánh các chương trình mua sắm công xanh và nhãn sinh thái ở Trung Quốc, Nhật Bản, Thái Lan và Hàn Quốc: Bài học kinh nghiệm và các yếu tố thành công chung.

Năm	Pháp luật/Quy định	Cơ quan ban hành	Điều khoản liên quan
2007	Luật sửa đổi về tiết kiệm năng lượng	Luật của Hội đồng Nhà nước	Các viện công được yêu cầu dành ưu đãi trong việc mua sắm các sản phẩm và thiết bị nằm trong danh sách mua sắm sản phẩm tiết kiệm năng lượng và thiết bị của Chính phủ.
2009	Luật Xúc tiến kinh tế tuần hoàn	Luật của Hội đồng Nhà nước	Ưu tiên mua sắm các sản phẩm tiết kiệm năng lượng/nước, thân thiện với môi trường và sản phẩm tái tạo.
2011	Quy định thi hành Luật Đấu thầu	Luật của Hội đồng Nhà nước	Trao quyền giám sát cho Bộ Tài chính về kiểm soát ngân sách và chính sách tổng thể của Chính phủ và mua sắm xây dựng.

2.4. Cơ cấu thể chế

Việc thiết lập thể chế cho mua sắm công xanh ở Trung Quốc có sự tham gia của nhiều cơ quan và bộ ngành. Trong đó, một số cơ quan và bộ ngành ở cấp trung ương, bao gồm Bộ Bảo vệ môi trường, Bộ Tài chính, Ủy ban Cải cách và Phát triển Quốc gia, cùng các trung tâm mua sắm khác nhau ở cấp tỉnh và địa phương cùng tham gia quản lý mua sắm xanh.

Ở cấp quốc gia, Ủy ban Cải cách và Phát triển Quốc gia và Bộ Bảo vệ môi trường chỉ đạo và quản lý hoạt động mua sắm công bền vững, Bộ Thương mại (MOFCOM) và Bộ Tài chính chịu trách nhiệm điều phối thị trường và cấp vốn. Vì vậy, các cơ quan này cũng chịu trách nhiệm xây dựng các chỉ thị, luật và hướng dẫn pháp lý để phát triển chiến lược mua sắm công bền vững tại Trung Quốc. Các nội dung sau sẽ trình bày chi tiết về vai trò của các chủ thể và thể chế chính. Khung thể chế của mua sắm công xanh ở Trung Quốc cũng được thể hiện trong Hình 1.

Hình 1. Khung thể chế của mua sắm công xanh ở Trung Quốc

2.5. Ủy ban Cải cách và Phát triển Quốc gia

Từ năm 2005, Ủy ban Cải cách và Phát triển Quốc gia là cơ quan chủ trì phối hợp liên bộ do Hội đồng Nhà nước thành lập. Cơ chế phối hợp liên bộ về thủ tục đấu thầu có trách nhiệm thực hiện các nhiệm vụ sau:

- Đánh giá các quy định về đấu thầu hiện hành và tìm giải pháp điều chỉnh hoạt động đấu thầu có sự tham gia của nhiều cơ quan chính phủ.
- Quản lý xung đột giữa các cơ quan chính phủ khác nhau liên quan đến giám sát quá trình đấu thầu.
- Trao đổi thông tin.
- Phối hợp ban hành quy chế đấu thầu của các phòng ban.
- Tuyên truyền thực hiện quy chế đấu thầu.
- Khảo sát và nghiên cứu chung.
- Giám sát hoạt động đấu thầu của tất cả các doanh nghiệp nhà nước (SOE) thuộc Luật Đấu thầu.
- Quản lý và công bố danh sách sản phẩm tiết kiệm năng lượng cùng với Bộ Tài chính.

2.5.1. Bộ Tài chính

- Đóng vai trò hỗ trợ trong nhiều cấp độ của quy trình mua sắm công xanh ở Trung Quốc.
- Chuẩn bị Danh mục Mua sắm tập trung (CP) cho chương trình mua sắm công xanh.
- Cùng quản lý **danh sách sản phẩm tiết kiệm năng lượng** và **danh sách sản phẩm dán nhãn môi trường** với Ủy ban Cải cách và Phát triển Quốc gia và Bộ Bảo vệ môi trường.
- Thành lập các trung tâm mua sắm tập trung phối hợp với Bộ Thương mại (MOFCOM).
- Cung cấp hỗ trợ trong việc điều phối thị trường và tài chính cho chương trình mua sắm công xanh.
- Tập trung hóa việc mua sắm của Chính phủ bằng cách xác định Danh mục mua sắm tập trung được Hội đồng Nhà nước và chính quyền tỉnh phê duyệt.
- Giám sát và hỗ trợ các cơ quan chính phủ khác trong việc thành lập các trung tâm mua sắm.
- Phân bổ hoạt động mua sắm giữa các trung tâm mua sắm khác nhau.
- Làm việc với các bộ phận tài chính của chính quyền địa phương để giải quyết khiếu nại của nhà cung cấp.
- Là cơ quan giám sát với tầm nhìn đầy đủ về các thủ tục mua sắm công tổng thể và các chuỗi mệnh lệnh của mua sắm công.
- Là đại diện nhà đàm phán của Trung Quốc để gia nhập Hiệp định của Tổ chức Thương mại Thế giới về Hiệp định Thương mại mua sắm của Chính phủ.
- Có vai trò quan trọng trong chính sách tiêu dùng bền vững của Trung Quốc với việc thường xuyên đăng tải các thông báo và quy định thực hiện cho các sản phẩm cụ thể kể từ năm 2010.

2.5.2. Bộ Bảo vệ môi trường

- Bộ Bảo vệ môi trường (**MEP**) đã khởi xướng việc mua sắm sản phẩm dán nhãn môi trường tại Trung Quốc, quản lý và công bố danh sách sản phẩm dán nhãn môi trường cùng với Bộ Tài chính.

2.5.3. Trung tâm mua sắm công địa phương

Về cơ cấu thể chế, mua sắm công xanh ở Trung Quốc được tổ chức tập trung ở cấp địa phương. Trung tâm Mua sắm công địa phương (PPC) chịu trách nhiệm độc quyền về tất cả các hoạt động mua sắm, bao gồm việc cung cấp thông tin mua sắm, hỗ trợ đánh giá hồ sơ dự thầu và trao hợp đồng. Do đó, Trung tâm Mua sắm công địa phương cùng với các cơ quan chính phủ và tổ chức nhà nước khác đóng vai trò là người tham gia chính trong các quy trình mua sắm trên khắp Trung Quốc.³

3 Zhang và cộng sự. (2022). Quản lý mua sắm công bền vững: Khảo sát toàn quốc ở Trung Quốc. Tính bền vững 14, 11955, <https://doi.org/10.3390/su141911955>

Trách nhiệm của Trung tâm Mua sắm công địa phương có thể được tóm tắt như sau:

- Thực hiện mua sắm theo danh mục mua sắm của trung ương và địa phương.
- Điều phối và thực hiện việc mua sắm xanh cho các sản phẩm tiết kiệm năng lượng và sản phẩm dán nhãn môi trường theo danh sách mua sắm mới nhất.
- Kiểm tra các mẫu sản phẩm được cung cấp có được liệt kê trong danh mục bắt buộc hay không. Các chuyên gia đánh giá đấu thầu được yêu cầu kiểm tra các mẫu sản phẩm được chỉ định và quản lý việc chuyển giao các chủ trương chính sách chung vào thực tiễn của Trung tâm Mua sắm công địa phương.
- Quản lý quy trình mua sắm cho các đơn vị sự nghiệp công, bao gồm chính quyền thành phố, viện công, trường đại học, bệnh viện và doanh nghiệp nhà nước (SOE).
- Hoạt động ở nhiều cấp chính quyền khác nhau, tập trung chủ yếu ở cấp quận.
- Trực thuộc cơ quan hành chính cấp trên phụ trách công tác mua sắm công.
- Xây dựng các quy trình quản lý nội bộ và liên lạc với người dùng và nhà cung cấp.
- Đóng vai trò là bên trung gian mua sắm mà không nhận ngân sách mua sắm công xanh trực tiếp từ các cơ quan tài chính địa phương.

2.5.4. Trung tâm chứng nhận chất lượng Trung Quốc

Trung tâm chứng nhận chất lượng Trung Quốc (CQC) giám sát việc thực hiện Đề án Tiết kiệm năng lượng và hợp tác với Ủy ban Cải cách và Phát triển Quốc gia trong việc xây dựng Danh sách sản phẩm tiết kiệm năng lượng.

2.5.5. Trung tâm Chứng nhận Liên hiệp Môi trường Trung Quốc

Trung tâm Chứng nhận Liên hiệp Môi trường Trung Quốc (CEC) tổ chức chứng nhận độc quyền về dán nhãn môi trường của Trung Quốc, hợp tác với Bộ Bảo vệ môi trường trong việc phát triển các chương trình chứng nhận và Danh sách sản phẩm dán nhãn môi trường, giữ vai trò quan trọng trong các tiêu chuẩn môi trường.

2.5.6. Trung tâm Phát triển môi trường

Trung tâm Phát triển môi trường (EDC), trực thuộc Bộ Bảo vệ môi trường, là cơ quan nghiên cứu chủ chốt chịu trách nhiệm phát triển các tiêu chuẩn dán nhãn môi trường của Trung Quốc. Trung tâm đóng vai trò là cơ quan giám sát logo, nhãn môi trường Trung Quốc, đảm bảo tuân thủ các tiêu chuẩn môi trường trên toàn quốc.

2.6. Nguyên tắc và tiêu chí

Ở Trung Quốc, sự tương tác giữa mua sắm công xanh và nhãn sinh thái là chìa khóa để thúc đẩy các hoạt động mua sắm có ý thức bảo vệ môi trường. Mua sắm công xanh bao gồm hai thành phần không thể thiếu: Danh sách mua sắm công các sản phẩm dán nhãn môi trường và Danh sách mua sắm công các sản phẩm tiết kiệm năng lượng. Các danh sách này xác định phạm vi mua sắm xanh của Chính phủ, liệt kê chi tiết các sản phẩm thân thiện với môi trường và tiết kiệm năng lượng, đồng thời thiết lập các quy trình, phương pháp và mốc thời gian chặt chẽ. Chính phủ đã tăng cường các danh sách này nhằm mở rộng phạm vi mua sắm công, nêu bật sức mạnh tổng hợp của mua sắm công và nhãn sinh thái. Sự liên kết này được thể hiện thông qua việc sử dụng một số tiêu chí cụ thể trong các danh sách nhằm đưa ra các quyết định mua sắm dựa trên những cân nhắc về môi trường và tiết kiệm năng lượng.

Vào ngày 24 tháng 10 năm 2006, Bộ Tài chính và Cục Bảo vệ môi trường Nhà nước đã ban hành các khuyến nghị, đánh dấu sự khởi đầu của Chương trình Mua sắm xanh của Chính phủ Trung Quốc (GGP). Các tài liệu này xác định quy trình, danh mục và quy định mua sắm nhằm hỗ trợ việc mua các sản phẩm dán nhãn môi trường. “Danh sách các sản phẩm dán nhãn môi trường” được công bố thông qua một số kênh nhất định, đặc biệt là các trang web của Bộ Tài chính là www.mof.gov.cn, Bộ Bảo vệ Môi trường: www.mep.gov.cn, Trung tâm Mua sắm Chính phủ Trung Quốc: www.ccg.gov.cn, và Mạng lưới mua sắm xanh Trung Quốc:

www.cgpn.org. Danh sách cho phép tất cả mọi người và tất cả các đơn vị mua sắm tải xuống.⁴ Các đặc điểm chính của hai danh sách đấu thầu được tóm tắt trong Bảng 2.

Bảng 2. Các đặc điểm chính của hai danh sách đấu thầu.

Danh mục	Danh sách mua sắm công về các sản phẩm tiết kiệm năng lượng	Danh sách mua sắm công về các sản phẩm dán nhãn môi trường
Chứng nhận	 Chứng nhận tiết kiệm năng lượng	 Nhãn môi trường Trung Quốc
Cơ quan cấp chứng nhận	Trung tâm Chứng nhận chất lượng Trung Quốc (CQC)	Trung tâm Chứng nhận Liên hiệp Môi trường Trung Quốc
Các Bộ hỗ trợ	Bộ Tài chính, Ủy ban Cải cách và Phát triển Quốc gia, Tổng cục Giám sát, Thanh tra và Kiểm dịch chất lượng (AQSIQ)	Bộ Tài chính, Bộ Bảo vệ môi trường
Bắt buộc hoặc tự nguyện	Một số sản phẩm là bắt buộc	Tất cả các sản phẩm đều là tự nguyện
Thời gian thành lập	2004	2006
Tần suất cập nhật	Hai lần một năm	Hai lần một năm
Số danh mục sản phẩm trong danh mục (tính đến năm 2019) ⁵	18	50

2.7. Chương trình nâng cao nhận thức, đào tạo và nâng cao năng lực

Bộ Tài chính thường xuyên tổ chức chương trình đào tạo cho các cơ quan mua sắm cấp địa phương. Các trung tâm mua sắm cấp tỉnh ở địa phương cũng tổ chức các hội thảo đào tạo khi cần thiết.

Trung tâm Phát triển môi trường liên kết với Bộ Bảo vệ môi trường tổ chức nhiều hội nghị và thành lập Mạng lưới Mua sắm xanh Trung Quốc (CGPN) để thúc đẩy mua sắm công xanh và tiêu dùng bền vững.

Chương trình In ấn xanh (MEP) và Tổng cục Báo chí và Xuất bản (GAPP) đã ký thỏa thuận hợp tác về dán nhãn môi trường cho in ấn xanh. “In ấn xanh” được áp dụng cho tất cả sách giáo khoa của các trường trung học cơ sở và tiểu học kể từ cuối năm 2013. Cho đến nay, đã có hơn 993 công ty in tham gia, trong đó 500 triệu cuốn sách giáo khoa đã được trao Nhãn môi trường Trung Quốc.

Từ năm 2009 đến năm 2011, dự án SuPP-Urb (Mua sắm công bền vững trong tổ chức chính quyền đô thị ở Trung Quốc) đã giới thiệu các hoạt động mua sắm công tại các thành phố Lan Châu, Tân Hoàng Đảo và Thiên Tân với sự hỗ trợ của Chương trình thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững (SWITCH-Asia) do Liên minh châu Âu tài trợ. Đánh giá đã chứng minh tác động trực tiếp của dự án về việc giảm sử dụng năng lượng và nước, giảm phát thải CO₂ và tiết kiệm dầu. Những thay đổi trong hoạt động mua sắm của ba trung tâm mua sắm công (PPC) đã giúp giảm 105.749 tấn CO₂, giảm 34.418 tấn chất thải và tiết kiệm 14.008 tấn dầu và 39.269 mét khối nước trong toàn bộ thời gian thực hiện dự án (UNEP, 2017).

4 Tại <https://www.oecd.org/governance/procurement/toolbox/search/china-best-practices-green-public-procurement-gpp-environmental-standards.pdf>, Truy cập vào ngày 01.11.2023

5 Tại <https://certrip.org/china-adjusted-its-government-green-procurement-policy/>, Truy cập vào ngày 13.11.2023

2.8. Giám sát và đánh giá

Trung Quốc không có hệ thống giám sát chính thức⁶ (OECD, 2014). Tham khảo trong báo cáo “Giải phóng tiềm năng mua sắm công của G20 (2023)” thì khung giám sát mua sắm công của Trung Quốc đang được xây dựng. Nội dung đánh giá về mua sắm công hầu hết được tìm thấy trong các tài liệu nghiên cứu và báo cáo thống kê của Bộ Tài chính.⁷

Một nghiên cứu của Gao và các cộng sự. (2022)⁸ phân tích 42.369 tài liệu mua sắm công từ năm 2015-2020 ở Trung Quốc cho thấy, hơn 82% thực hiện mua sắm công bền vững, thể hiện xu hướng gia tăng hoạt động mua sắm công. Đáng chú ý là mua sắm theo định hướng doanh nghiệp vừa và nhỏ chiếm ưu thế, vượt qua cả các lựa chọn thân thiện với môi trường. Nghiên cứu nêu bật mối quan hệ giữa mức mua sắm công bền vững và phương thức trao thầu, giá dự thầu và loại hợp đồng. Hoạt động mua sắm công bền vững tại Trung Quốc đang chuyển đổi đáng chú ý sang các khía cạnh xã hội, thúc đẩy các cuộc thảo luận về ý nghĩa chính sách và hướng nghiên cứu trong tương lai.

Theo số liệu do Bộ Tài chính Trung Quốc công bố năm 2021⁹ (CEC, 2022), vào năm 2020 Trung Quốc đã chi 81,35 tỷ nhân dân tệ cho các sản phẩm được dán nhãn môi trường, chiếm 85,5% khoản mua sắm. Kết quả giám sát từ Trung tâm Chứng nhận môi trường Trung Quốc về mua sắm công xanh năm 2022 cho thấy những tác động tích cực:

- Máy tính xách tay và máy tính đã góp phần làm giảm 1,7 triệu tấn CO₂, tương đương với lượng carbon hấp thụ hàng năm của một khu rừng có diện tích 191 nghìn héc-ta.
- Nội thất văn phòng đã góp phần làm giảm 149.000 tấn VOC (hợp chất hữu cơ dễ bay hơi), chiếm 5% lượng phát thải VOC hàng năm của ngành hóa dầu Trung Quốc.
- Giấy đã góp phần làm giảm đáng kể nhu cầu oxy hóa học (COD), tổng lượng phốt pho (TP) và nitơ amoniac (NH₃-N).

2.9. Hợp tác

Trung tâm Chứng nhận Liên hiệp Môi trường Trung Quốc đã thực hiện nhiều dự án hợp tác với các tổ chức quốc tế tập trung vào việc mua sắm công các sản phẩm dán nhãn môi trường:

- “Khung chương trình 10 năm về mua sắm công bền vững (SPP 10 YFP)” nằm trong sáng kiến rộng hơn của Chương trình Môi trường Liên hợp quốc (UNEP), có sự tham gia của 100 tổ chức toàn cầu. Ra mắt vào năm 2014 với sự chấp thuận của Bộ Bảo vệ Môi trường, Trung tâm Phát triển Môi trường và Trung tâm Chứng nhận Liên hiệp Môi trường Trung Quốc tích cực tham gia, đóng góp kiến thức chuyên môn, nghiên cứu điển hình và những phản hồi về mua sắm công bền vững. Sáng kiến này thúc đẩy thành công các hoạt động mua sắm và tiêu dùng bền vững toàn cầu.
- Nghiên cứu về hiệu suất khi mua sắm công xanh của Chính phủ Trung Quốc hợp tác với Hiệp hội Phát triển bền vững quốc tế (IISD) đã công bố báo cáo tới cộng đồng quốc tế.
- Hợp phần về mua sắm công trong “Nghiên cứu tính khả thi của Hệ thống báo cáo đo lường bền vững tại Trung Quốc” là một dự án hợp tác với Hiệp hội bền vững.
- Năm 2005, [Mạng lưới Mua sắm xanh Quốc tế \(IGPN\)](#) ra đời với sứ mệnh thúc đẩy các hoạt động mua sắm xanh toàn cầu. Mạng lưới trở thành nền tảng hợp tác cho nhiều bên liên quan, bao gồm các tổ chức quốc tế, doanh nghiệp, cơ quan chính phủ, chính quyền địa phương và tổ chức phi chính phủ, còn các bên liên quan đóng vai trò chủ động trong việc thực hiện mua sắm xanh. Kể từ năm 2018, Trung tâm Chứng nhận Liên hiệp Môi trường Trung Quốc đã đảm nhận trách nhiệm chính trong Ban Thư ký của Mạng lưới Mua sắm xanh Quốc tế. Động thái này nhấn mạnh cam kết của Trung Quốc trong việc thúc đẩy mua sắm công xanh và khẳng định Trung Quốc luôn tích cực tham gia trao đổi kiến thức và kinh nghiệm mua sắm công xanh trên quy mô quốc tế.

6 Tại <https://www.oecd.org/governance/procurement/toolbox/search/china-best-practices-green-public-procurement-gpp-environmental-standards.pdf>, Truy cập vào ngày 14.11.2023.

7 Tại <https://t20ind.org/research/unlocking-the-g20s-green-public-procurement-potential/>, Truy cập vào ngày 15.11.2023.

8 Gao và cộng sự. (2022). Thực hiện mua sắm công bền vững tại Trung Quốc: Đánh giá bằng cách sử dụng phân tích văn bản định lượng trong hồ sơ mời thầu quy mô lớn. *Front. Environ. Sci.* 10:947962. doi: 10.3389/fenvs.2022.947962

9 Tại https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/40135/GPPM_China.pdf?sequence=1, Truy cập vào ngày 14.11.2023.

- Chương trình Mua sắm bền vững của Trung Quốc ra mắt vào năm 2021, với sự cộng tác của Chương trình Phát triển của Liên hợp quốc (UNDP), chính quyền quận Thanh Phố và Trung tâm Trao đổi kinh tế và kỹ thuật quốc tế Trung Quốc đã góp phần giải quyết các thách thức đối với môi trường và thúc đẩy các hoạt động xanh. Tập trung vào việc hỗ trợ các công ty nhỏ của Trung Quốc, cung cấp nguồn lực và cho phép tham gia vào hoạt động mua sắm công toàn cầu, thúc đẩy hợp tác quốc tế.¹⁰

2.10. Ghi chú

- Khung pháp lý do Bộ Bảo vệ môi trường và Bộ Tài chính thiết lập đưa ra hướng dẫn cụ thể về việc mua sắm các sản phẩm xanh được liệt kê trong Danh mục sản phẩm dán nhãn môi trường và tiết kiệm năng lượng.
- Chương trình nhãn môi trường được cập nhật thường xuyên, giảm bớt gánh nặng thiết lập các tiêu chuẩn hoạt động xanh cho từng cơ quan mua sắm.
- Chứng nhận tiết kiệm năng lượng và nhãn môi trường của Trung Quốc mang lại động lực mạnh mẽ để các nhà sản xuất thiết kế và sản xuất các sản phẩm thân thiện với môi trường, thúc đẩy thành công sự chuyển đổi của thị trường.

¹⁰ Tại <https://procurementmag.com/sustainable-sourcing/china-launches-un-backed-sustainable-procurement-programme>, Truy cập vào ngày 20.11.2023.

3. Lào

3.1. Giới thiệu

Chính phủ Lào đã cam kết thực hiện chuyển đổi bền vững để phù hợp với Kế hoạch Phát triển kinh tế xã hội quốc gia lần thứ 9 và Chiến lược Tăng trưởng xanh quốc gia. Bộ Tài nguyên và Môi trường (MONRE) đã thông qua Lộ trình sản xuất và tiêu dùng bền vững, ưu tiên mua sắm công xanh (GPP) do Bộ Tài chính (MOF) chủ trì. “Lộ trình và kế hoạch hành động mua sắm công xanh” được đưa ra vào năm 2023 dưới sự hỗ trợ của Tổ chức hợp tác phát triển Đức (GIZ), phản ánh những tiến bộ đáng kể của Lào trong mua sắm công xanh bền vững, với các cơ sở pháp lý như: Nghị định số 03/PM của Thủ tướng và Luật Đấu thầu hỗ trợ mua sắm công xanh. Trong khi các khung giám sát đang chờ xử lý, sự hợp tác với nhóm chuyên gia châu Âu và Tổ chức hợp tác phát triển Đức sẽ hỗ trợ Lào theo đuổi mục tiêu kinh tế xanh. Quốc gia này mong muốn thiết lập “nhãn xanh”, học hỏi kinh nghiệm toàn cầu và thúc đẩy quan hệ đối tác quốc tế, thể hiện cách tiếp cận bền vững toàn diện.

3.2. Phát triển chính sách

Kế hoạch Phát triển kinh tế - xã hội quốc gia lần thứ 9 (2021-2025) và Chiến lược Tăng trưởng xanh quốc gia đến năm 2030 nêu bật cam kết chuyển đổi nền tảng phát triển của Lào thành nền tảng xanh và bền vững. Sự chuyển đổi này liên quan đến quy hoạch ngành, đặc biệt là trong lĩnh vực tài nguyên và môi trường. Khung quản lý chất thải là thành phần chính của nền tảng sản xuất và tiêu dùng bền vững, phù hợp với mục tiêu môi trường 3 của kế hoạch hoạt động 5 năm (2021-2025) về phát triển xanh và bền vững trong lĩnh vực tài nguyên và môi trường.

Vào tháng 5 năm 2022, Bộ Tài nguyên và Môi trường đã thông qua Lộ trình sản xuất và tiêu dùng bền vững của Cộng hòa dân chủ nhân dân Lào giai đoạn 2022-2025, tầm nhìn 2030. Sự phát triển lộ trình được hỗ trợ bởi Hợp phần Vận động chính sách khu vực Chương trình thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững (SWITCH-Asia) do Liên minh châu Âu tài trợ. Mua sắm công xanh là một trong những hoạt động ưu tiên. Mục tiêu của mua sắm công xanh giúp các cơ quan chính phủ trở thành đơn vị mua sắm chính các sản phẩm và dịch vụ thân thiện với môi trường, phù hợp với các mục tiêu phát triển bền vững, đặc biệt là mục tiêu 12.7 về thúc đẩy mua sắm bền vững. Các sáng kiến này sẽ thu hút sự tham gia của các bên liên quan ở nhiều cấp độ khác nhau, từ trung ương đến địa phương, để đánh giá các kịch bản mua sắm, xây dựng kế hoạch hành động cho mua sắm xanh, xây dựng chính sách và hướng dẫn phân phối. Bộ Tài chính là đơn vị chủ trì, cùng với sự phối hợp của Bộ Công thương, Bộ Tài nguyên và Môi trường và các tổ chức liên quan khác.

Chính phủ Lào đã đạt được tiến bộ lớn trong việc phát triển khung chính sách mua sắm công xanh. Năm 2023, với sự hỗ trợ của Tổ chức hợp tác phát triển Đức, Chính phủ Lào đã đưa ra “Lộ trình và Kế hoạch hành động mua sắm công xanh” và “Chiến lược truyền thông nhằm thúc đẩy sản phẩm/dịch vụ xanh”.

3.3. Khung pháp lý và quy định

Nghị định số 03/PM (2004) của Thủ tướng Chính phủ đưa ra các quy định về mua sắm công, đảm bảo hiệu quả, minh bạch và bình đẳng giữa các thành phần kinh tế. Luật Mua sắm công số 30/NA (2017, 2019) đưa ra hướng dẫn chi tiết về lập kế hoạch mua sắm, ngưỡng quy định, mốc thời gian, thủ tục... Điều 4 của Luật Mua sắm công quy định rằng Chính phủ thúc đẩy mua sắm công bằng cách bảo vệ quyền lợi của người tiêu dùng và bảo vệ môi trường vì sự bền vững xanh. Có thể thấy, Nghị định số 03/PM và Luật Mua sắm công cung cấp cơ sở cho việc triển khai mua sắm công xanh tại Lào.¹¹ Lào hiện đang trong quá trình soạn thảo Hướng dẫn hỗ trợ thực hiện mua sắm công xanh, với sự hỗ trợ từ Tổ chức hợp tác phát triển Đức.

11 GIZ (2021). Nghiên cứu phân tích - Nhãn Môi trường và mua sắm công xanh quốc gia ở Campuchia, Lào, Myanmar, Việt Nam và Bhutan. (https://www.thai-german-cooperation.info/wp-content/uploads/2021/05/2021_Analysis-Study-GPPEL-in-five-countries_SCP-Outreach_Final.pdf).

Trong khi mua sắm công xanh chưa được triển khai tại Cộng hòa dân chủ nhân dân Lào, thì các sáng kiến hỗ trợ như Quốc hội số 10/PO (1999) và Kế hoạch phát triển doanh nghiệp vừa và nhỏ giai đoạn 2016-2020 sẽ khuyến khích sản xuất xanh, Luật Công nghiệp chế biến số 01-99/NA sẽ tập trung vào việc mở rộng các ngành công nghiệp chế biến, gắn kết với nông lâm nghiệp và cải thiện mức sống đồng thời xem xét các tác động đến môi trường.

3.4. Cơ cấu thể chế

Chính phủ Lào đã thành lập các ủy ban và cơ quan có tính chiến lược để thúc đẩy các sáng kiến phát triển bền vững. Việc thiết lập thể chế tổng thể cho Mục tiêu phát triển bền vững (SDG) và liên quan đến mua sắm công xanh được trình bày trong Hình 2.

Ban Chỉ đạo Quốc gia thực hiện Mục tiêu phát triển bền vững do Thủ tướng Chính phủ làm Chủ tịch, gồm 26 thành viên đến từ các Bộ, ngành liên quan. Ban Chỉ đạo chịu trách nhiệm giám sát việc điều phối và thực hiện các Mục tiêu phát triển bền vững thông qua Kế hoạch Phát triển kinh tế - xã hội Quốc gia (NSED) và kế hoạch phát triển ngành của các Bộ khác nhau. Nhiệm vụ bao gồm giám sát và đánh giá kết quả thực hiện Mục tiêu phát triển bền vững, tập trung vào việc đạt được các mục tiêu vào năm 2030.

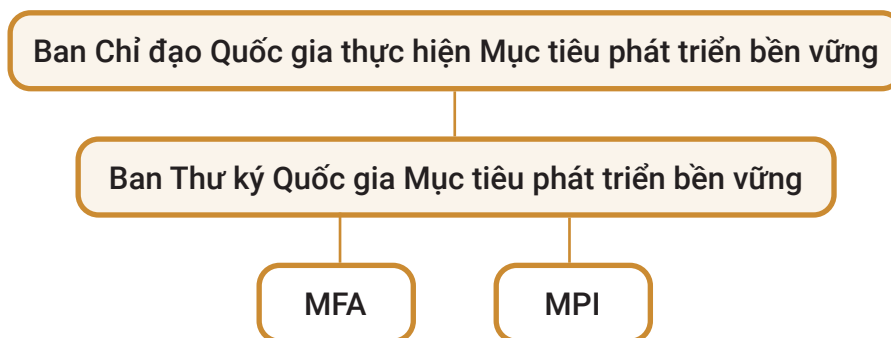
Ban Thư ký Mục tiêu phát triển bền vững Quốc gia, do Ban Chỉ đạo Quốc gia thực hiện Mục tiêu phát triển bền vững bổ nhiệm, hoạt động trực thuộc Bộ Ngoại giao (MFA) và Bộ Kế hoạch và Đầu tư (MPI). Ban Thư ký hợp tác với các Bộ chủ quản để theo dõi tiến độ thực hiện Mục tiêu phát triển bền vững, thúc đẩy quan hệ đối tác với các cơ quan của Liên hợp quốc và các đối tác phát triển để đẩy nhanh các mục tiêu của Chương trình nghị sự 2030.

Chính phủ Lào cũng đã thành lập **Ban chỉ đạo quốc gia về tăng trưởng xanh (GGNSC)**. Ban này có nhiệm vụ giám sát quy hoạch tăng trưởng xanh; thực hiện các chương trình, chính sách, dự án; và giám sát. Ban chỉ đạo quốc gia về tăng trưởng xanh do Phó Thủ tướng/Bộ trưởng Bộ Tài chính chủ trì, Bộ Kế hoạch và Đầu tư điều hành. Các thành viên của Ban chỉ đạo quốc gia về tăng trưởng xanh bao gồm đại diện của Bộ Tài nguyên và Môi trường, Bộ Ngoại giao, Bộ Năng lượng và Mỏ (MEM), Bộ Công nghiệp và Thương mại (MOIC) và Bộ Công trình và Giao thông vận tải (MPWT).

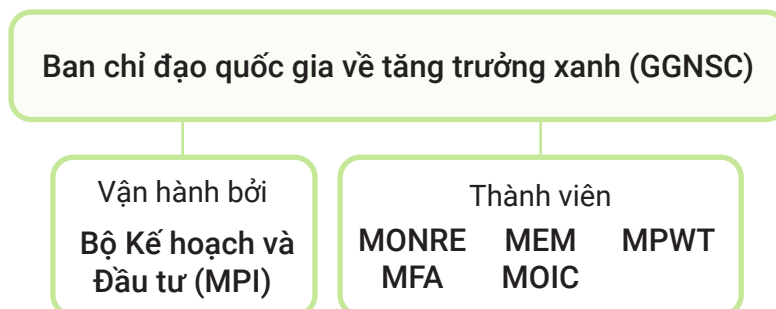
Như đã nêu trong Kế hoạch hành động quốc gia (SCP), Bộ Tài chính đảm nhận vai trò quan trọng trong việc lãnh đạo mua sắm công xanh trong nước. Đóng vai trò là cơ quan có thẩm quyền, Bộ Tài chính có quyền và nghĩa vụ trong việc phát triển chính sách mua sắm công. Để triển khai các chính sách này, Bộ Tài chính đã chỉ định Vụ Ngân sách Nhà nước (SBD) thực hiện các chính sách, chiến lược, luật và pháp luật liên quan đến hoạt động của ngân sách nhà nước và mua sắm bằng nguồn vốn nhà nước. Ngoài ra, Vụ Ngân sách Nhà nước còn tham gia vào việc không ngừng nghiên cứu, xây dựng và nâng cao các văn bản pháp luật cấp dưới, đồng thời giám sát chặt chẽ việc thực hiện các hoạt động mua sắm phù hợp với các luật và quy định đã được thiết lập.

Cục Kiểm soát và Giám sát ô nhiễm (PDCM) trực thuộc Bộ Tài nguyên và Môi trường chủ trì hợp tác giữa các cơ quan ban ngành trung ương và địa phương để nghiên cứu, phân loại chính sách và thực hiện các quy định kiểm soát chất ô nhiễm. Ngoài ra, Cục Kiểm soát và Giám sát ô nhiễm còn làm việc với các ngành liên quan để nâng cao trách nhiệm của doanh nghiệp đối với phát thải chất ô nhiễm, kiểm soát tải lượng ô nhiễm và tiến hành đào tạo để hỗ trợ việc thực thi hiệu quả.

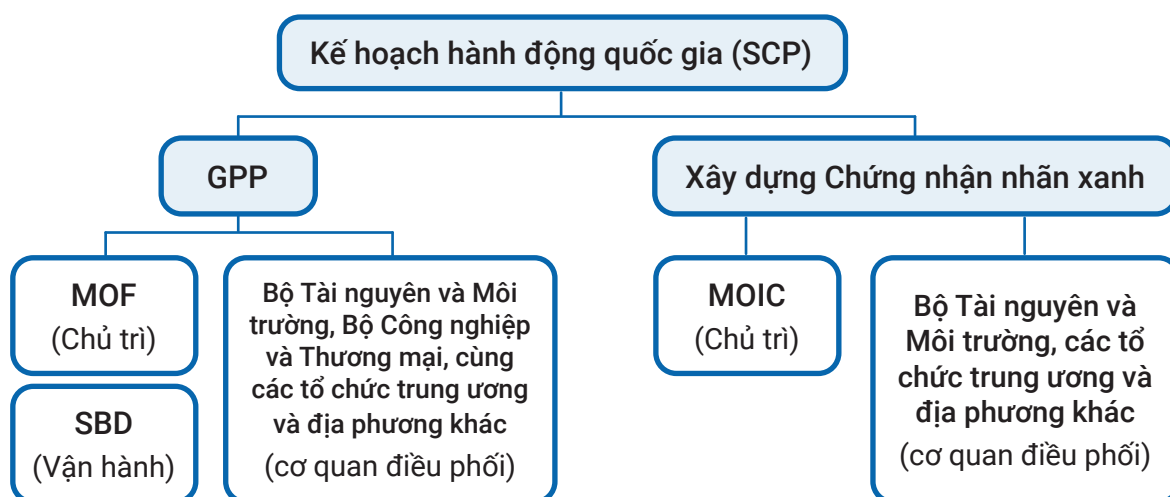
Năm
2017

Năm
2018

Năm
2022

Hình 2. Khung thể chế liên quan đến Mục tiêu phát triển bền vững và mua sắm công xanh tại Lào

3.5. Nguyên tắc và tiêu chí

Lào đã thiết lập các Tiêu chuẩn quốc gia về Chương trình dán nhãn và Hiệu quả năng lượng áp dụng các tiêu chuẩn của Ủy ban Kỹ thuật điện quốc tế (IEC). Bộ tiêu chuẩn đang được áp dụng với 50 sản phẩm điện - điện tử. Tiêu chuẩn hữu cơ quốc gia là một tiêu chuẩn quốc gia khác nhằm mục đích thúc đẩy nông nghiệp sạch trong lĩnh vực nông - lâm nghiệp, phù hợp với Luật Nông nghiệp tại Lào. Các tiêu chuẩn này được tham khảo từ Tiêu chuẩn cơ bản của Liên đoàn quốc tế các Phong trào nông nghiệp hữu cơ (IFOAM) và các tiêu chuẩn hữu cơ của Chứng nhận Nông nghiệp hữu cơ Thái Lan (ACT) (GIZ, 2021).¹²

Thị trường Lào chủ yếu nhận nhãn sinh thái từ các tổ chức chứng nhận quốc tế, như: Hội đồng quản lý rừng (FSC), Chương trình chứng nhận chứng chỉ rừng (PEFC), tập trung vào quản lý rừng. Ngoài ra, nhãn Chứng nhận TCO (Top Eco - sản phẩm có ích cho người tiêu dùng và thân thiện với môi trường) còn phổ biến trong các sản phẩm công nghệ thông tin (GIZ, 2021).

12 GIZ (2021). Nghiên cứu phân tích - Nhãn Môi trường và mua sắm công xanh quốc gia ở Campuchia, Lào, Myanmar, Việt Nam và Bhutan. (https://www.thai-german-cooperation.info/wp-content/uploads/2021/05/2021_Analysis-Study-GPPEL-in-five-countries_SCP-Outreach_Final.pdf).

Lào hiện không có chương trình dán nhãn sinh thái quốc gia riêng. Theo lộ trình của Kế hoạch hành động quốc gia, quốc gia này đặt mục tiêu thiết lập nhãn xanh. Với sự hỗ trợ từ Tổ chức hợp tác phát triển Đức - cung cấp kiến thức cần thiết và xây dựng năng lực, chính phủ Lào đã thiết lập và quản lý các sáng kiến dán nhãn sinh thái một cách độc lập và bền vững. Chính phủ Lào (GoL) cũng đang trong quá trình học hỏi từ các quốc gia khác như Thái Lan, Nhật Bản và Đức.

3.6. Xây dựng năng lực, chương trình đào tạo, chiến dịch nâng cao nhận thức

Các khóa đào tạo và nâng cao năng lực về mua sắm công xanh đã được cung cấp cho chính phủ Lào thông qua sự hỗ trợ từ các đối tác phát triển quốc tế như Tổ chức hợp tác phát triển Đức và Ngân hàng Thế giới.

3.7. Giám sát và đánh giá

Cho đến nay, chưa có khung giám sát và đánh giá nào được thiết lập cho mua sắm công xanh tại Lào.

3.8. Hợp tác

Lào đã được nhiều đối tác phát triển quốc tế hỗ trợ về mặt tài chính và kỹ thuật trong việc xây dựng chính sách. Ví dụ: Chiến lược tăng trưởng xanh quốc gia được xây dựng với sự hỗ trợ của Ngân hàng Thế giới vào năm 2019. Trong Kế hoạch Phát triển kinh tế - xã hội quốc gia lần thứ 9 của Lào, Liên minh châu Âu, cùng với Phần Lan, Pháp, Đức, Hungary, Ireland, Luxembourg, và Thụy Sĩ (Nhóm Châu Âu) đã cam kết hỗ trợ 550 triệu EUR cho nền kinh tế xanh và toàn diện, phát triển nguồn nhân lực và quản trị tốt. Chiến lược giai đoạn 2021-2025 tập trung vào sáu lĩnh vực, bao gồm nông nghiệp, giáo dục và y tế. Kế hoạch hành động quốc gia (SCP) được phát triển với sự hỗ trợ kỹ thuật của Chương trình thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững (SWITCH-Asia) do Liên minh châu Âu tài trợ trong giai đoạn 2020-2022.¹³

Về mua sắm công xanh, chính phủ Lào đã hợp tác với dự án khu vực của Tổ chức hợp tác phát triển Đức “Phát triển sản xuất và tiêu dùng bền vững (SCP) ở châu Á - [5 nước tiếp theo](#) (SCP Outreach)” để triển khai các sáng kiến mua sắm công xanh và dán nhãn sinh thái, bao gồm hoạt động tư vấn kỹ thuật, xây dựng năng lực và chia sẻ kiến thức. Lộ trình và kế hoạch hành động mua sắm công xanh đã được phê duyệt từ năm 2023 hiện được triển khai thông qua các hoạt động đang diễn ra.

3.9. Ghi chú

- Lào thể hiện cam kết chuyển đổi nền tảng phát triển của quốc gia thành nền tảng phát triển xanh và bền vững, như đã nêu trong Kế hoạch Phát triển kinh tế - xã hội quốc gia lần thứ 9 và Chiến lược tăng trưởng xanh quốc gia đến năm 2030.
- Nỗ lực hợp tác giữa chính phủ Lào và các đối tác phát triển quốc tế đã mang lại tiến bộ nhanh chóng trong việc thực hiện mua sắm công xanh. Nỗ lực chung này thể hiện cam kết thực hiện các hoạt động bền vững, phù hợp với các mục tiêu môi trường toàn cầu. Sự hỗ trợ từ các đối tác quốc tế, như Tổ chức hợp tác phát triển Đức và Liên minh châu Âu, đóng vai trò then chốt trong việc định hình và thúc đẩy chương trình nghị sự mua sắm công xanh, phản ánh cách tiếp cận hợp tác nhằm thúc đẩy phát triển kinh tế xanh và toàn diện của Lào.

13 Tại <https://dicf.unepgrid.ch/lao-peoples-democratic-republic/green-economy>, Truy cập vào ngày 22.11.2023.

4. Malaysia

4.1. Giới thiệu

Malaysia là một trong những quốc gia hàng đầu trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương đã biết tận dụng sức mạnh mua sắm của mình để chuyển đổi thị trường, hướng tới sản xuất và tiêu dùng bền vững. Năm 2013, Malaysia triển khai mua sắm công xanh (GGP), được định nghĩa như sau:

“việc mua sắm các sản phẩm, dịch vụ và công việc trong khu vực công có cân nhắc các tiêu chí và tiêu chuẩn môi trường nhằm bảo tồn môi trường và tài nguyên thiên nhiên, giúp giảm thiểu tối đa những tác động tiêu cực từ hoạt động con người.”¹⁴

Mặc dù theo định nghĩa, Malaysia ưu tiên các trụ cột kinh tế và môi trường của phát triển bền vững trong khi áp dụng mua sắm công, nhưng chính sách mua sắm công xanh của nước này cũng khuyến khích các doanh nhân Bumiputra (hành động hỗ trợ người Mã Lai và người bản địa) đạt được các mục tiêu quốc gia và tăng trưởng công bằng. Cam kết thúc đẩy công nghệ xanh và các sản phẩm sinh thái được thể hiện rõ trong các chính sách, chiến lược và thể chế nhằm thúc đẩy mua sắm công xanh.

4.2. Phát triển chính sách

Malaysia không có luật tổng quan để quản lý hoạt động mua sắm công. Hệ thống mua sắm công quốc gia được thể hiện thông qua một loạt các thông tư và quy định dựa trên nguyên tắc: minh bạch, cạnh tranh và hiệu quả. Kế hoạch lần thứ 10 của Malaysia nhấn mạnh việc áp dụng các chính sách về giá cả, đồng thời ban hành các quy định và chiến lược phù hợp để bảo vệ tài nguyên thiên nhiên nhằm đảm bảo tăng trưởng bền vững. Kế hoạch này nhấn mạnh mua sắm công có vai trò quan trọng, thúc đẩy tăng trưởng của các ngành công nghiệp địa phương thông qua việc sử dụng tối đa nguyên liệu và nguồn lực địa phương để đạt được các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội. Đồng thời khuyến khích sự tham gia của các doanh nhân Bumiputra nhằm đạt được sự tăng trưởng công bằng.

Tuy nhiên, chỉ sau khi tích hợp khái niệm sản xuất và tiêu dùng bền vững (SCP) trong Kế hoạch Malaysia lần thứ 11 2016-20 nhằm thúc đẩy hiệu quả sử dụng tài nguyên, bảo vệ môi trường tự nhiên và đạt được tăng trưởng xanh thì mua sắm công xanh mới trở thành một trong 10 biện pháp riêng biệt để đạt được tầm nhìn đã đặt ra trong Kế hoạch chi tiết quốc gia (SCP) 2016-30. Do đó, có thể thấy rằng để đạt được các mục tiêu chính sách quốc gia dài hạn, chương trình mua sắm công xanh của Malaysia phải hoàn toàn gắn liền với Kế hoạch chi tiết quốc gia (SCP).

4.3. Khung pháp lý và quy định

Năm 2014, Bộ Tài chính đã ban hành thông tư về mua sắm công xanh với mục đích nâng cao nhận thức về mua sắm công xanh của các Bộ tham gia và triển khai thí điểm về mua sắm công xanh tại các cơ quan này. Kế hoạch Malaysia lần thứ 11 2016-20 quy định, mua sắm công xanh là việc làm bắt buộc đối với một số Bộ và cơ quan, đồng thời nước này đặt mục tiêu: vào năm 2020, 20% mua sắm của Chính phủ đối với các nhóm sản phẩm và dịch vụ được lựa chọn gắn nhãn sinh thái Malaysia là mua sắm xanh¹⁵; nhằm mục đích tạo ra nhu cầu về các sản phẩm và dịch vụ xanh hơn, khuyến khích các ngành công nghiệp nâng cao tiêu chuẩn và chất lượng sản phẩm để đáp ứng các tiêu chí xanh được quy định trong nhãn sinh thái. Năm 2016, Bộ Tài chính đã ban hành Kế hoạch hành động dài hạn mua sắm công xanh 2016-30 đồng thời mở rộng phạm vi áp dụng mua sắm công xanh tới 12 Bộ và cơ quan trực thuộc và sau đó là tất cả 25 Bộ và cơ quan trực thuộc vào năm 2017. Các sáng kiến mua sắm công xanh khác nhau liên quan đến doanh nghiệp vừa và nhỏ, dán nhãn, danh mục sản phẩm và dịch vụ xanh và mua sắm được tích hợp vào chương trình “MyHIJAU” thuộc Bộ Năng lượng, Công nghệ xanh và Nước (KeTTHA).

14 Tại <https://www.myhijau.my/green-procurement/>, Truy cập vào ngày 23.11.2023.

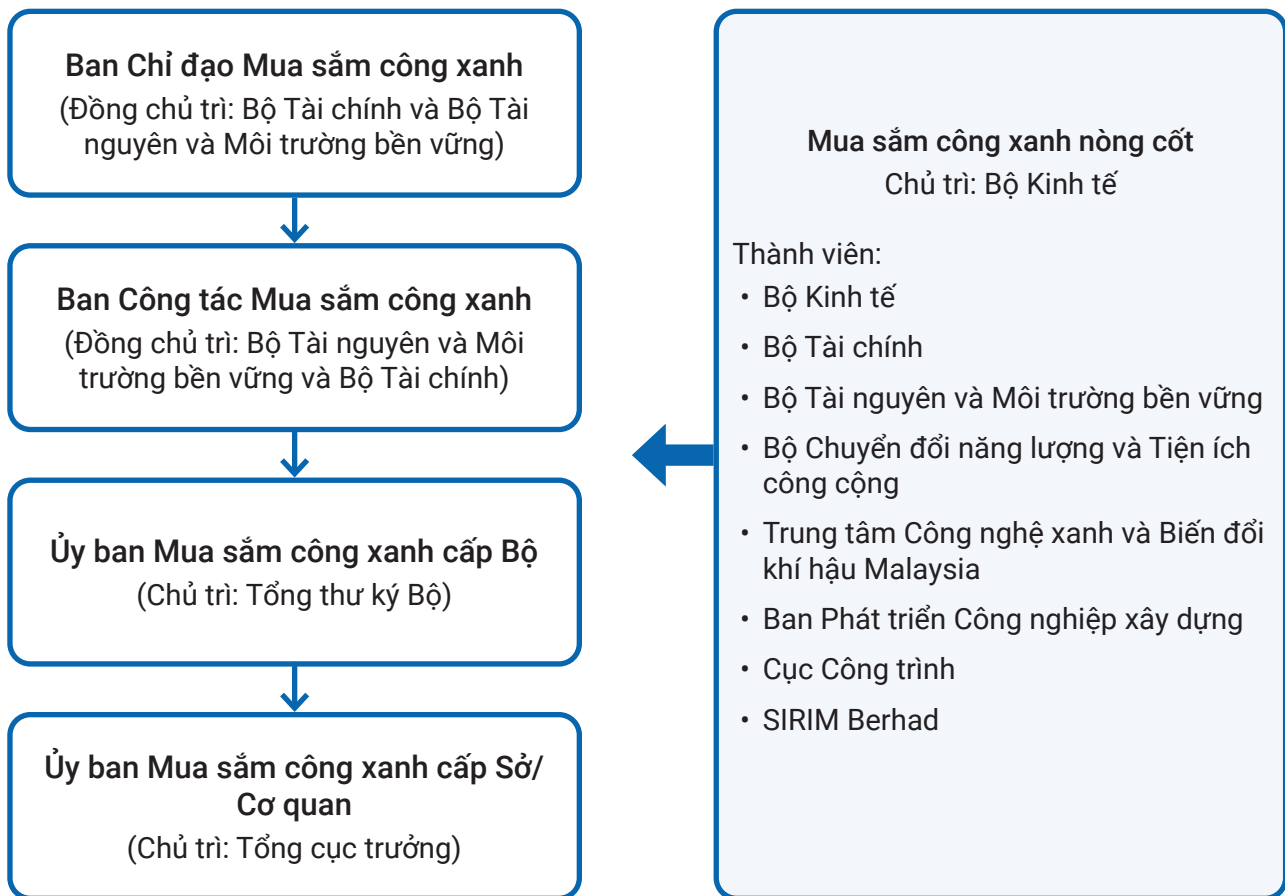
15 Tại <https://www.mgtc.gov.my/what-we-do/my-hijau/government-green-procurement/> Truy cập vào ngày 27.11.2023

Hiện nay, chỉ có chính phủ liên bang và các cơ quan trực thuộc trong phạm vi áp dụng các thông tư do Bộ Tài chính ban hành về mua sắm công xanh mới phải thực hiện mua sắm công xanh còn chính quyền tiểu bang và địa phương không bắt buộc phải thực hiện mua sắm công xanh.

Malaysia cũng đã xây dựng kế hoạch hành động dài hạn về mua sắm công xanh trong lĩnh vực xây dựng với kế hoạch hoạt động chi tiết.

4.4. Cơ cấu thể chế

Một khía cạnh quan trọng tạo nên thành công của Malaysia trong thực hiện mua sắm công xanh là cơ cấu thể chế được xác định rõ ràng. Malaysia đã thiết lập một cơ chế phối hợp liên Bộ chặt chẽ để thực hiện mua sắm công xanh. Ở cấp cao nhất, Ban chỉ đạo Mua sắm công xanh do Bộ Tài chính và Bộ Năng lượng, Công nghệ xanh và Nước đồng chủ trì. Các cơ quan này chịu trách nhiệm chung trong việc xem xét, giám sát, đánh giá việc thực hiện mua sắm công xanh và đưa ra các định hướng chiến lược. Ban công tác Mua sắm công xanh hỗ trợ Ban chỉ đạo Mua sắm công xanh thực hiện trách nhiệm của mình, xác định các nhóm sản phẩm bổ sung để thực hiện mua sắm công xanh và thiết kế chương trình xây dựng năng lực để nâng cao hiệu quả trong việc thực hiện mua sắm công xanh. Ngoài ra, còn có Nhóm mua sắm công xanh nòng cốt bao gồm các thành viên từ tất cả các Bộ liên quan với vai trò xây dựng các kế hoạch hành động và đề xuất kế hoạch để Nhóm công tác mua sắm công xanh phê duyệt. Thành viên của Nhóm nòng cốt mua sắm công xanh đảm nhiệm những trọng trách khác nhau. Ví dụ: Bộ Tài chính chịu trách nhiệm xây dựng chính sách thực hiện mua sắm công xanh; Trung tâm Công nghệ xanh Malaysia (MGTC) trực thuộc Bộ Năng lượng, Công nghệ xanh và Nước chịu trách nhiệm xác định các sản phẩm và dịch vụ xanh, tổ chức đào tạo, nâng cao nhận thức và hỗ trợ kỹ thuật cho các Bộ và cơ quan để thực hiện mua sắm công xanh. SIRIM QAS International (cơ quan thử nghiệm, giám định và cấp chứng nhận hàng đầu của Malaysia trực thuộc Viện Nghiên cứu Công nghiệp và Tiêu chuẩn Malaysia) chịu trách nhiệm phát triển các tiêu chí nhãn sinh thái để hỗ trợ thực hiện mua sắm công xanh.

Hình 3. Khung thể chế mua sắm công xanh hiện nay

Ủy ban Mua sắm công xanh được thành lập ở từng Bộ và cấp cơ quan để điều phối các Bộ trong việc xây dựng kế hoạch mua sắm công xanh, một nhiệm vụ phụ của kế hoạch mua sắm hàng năm. Bên cạnh các chi tiết khác, còn có thông tin về giá trị ước tính của mua sắm công xanh được trình Bộ Tài chính để tổng hợp, phân bổ ngân sách. Điều này đảm bảo ngân sách được phân bổ đủ cho các Bộ khác nhau để mua sản phẩm và dịch vụ theo tiêu chí.

Malaysia cũng có hai chương trình khuyến khích tài chính là Chương trình Khuyến khích công nghệ xanh và Chương trình Tài trợ công nghệ xanh nhằm khuyến khích các ngành nghiên cứu, thiết kế và phát triển công nghệ xanh, qua đó thúc đẩy đầu tư bền vững và mua sắm công xanh.

Kênh liên hệ và cơ cấu báo cáo rõ ràng trong các thỏa thuận trên giúp tạo điều kiện phối hợp hiệu quả giữa các bên liên quan, thúc đẩy môi trường hợp tác để thực hiện hiệu quả mua sắm công xanh.

4.5. Nguyên tắc và tiêu chí

Như đã đề cập ở trên, Ban chỉ đạo Mua sắm công xanh được thành lập để xây dựng chính sách và chiến lược liên quan đến mua sắm công xanh, soạn thảo các kế hoạch hành động mua sắm công xanh cũng như điều phối và đánh giá việc thực hiện mua sắm công xanh tại các Bộ và cơ quan khác nhau. Hướng dẫn dành cho cơ quan mua sắm chính phủ, xuất bản năm 2014, cung cấp thông tin hữu ích về cách tích hợp các tiêu chí môi trường vào từng giai đoạn của quá trình mua sắm. Năm 2020, ấn bản thứ ba của Hướng dẫn về mua sắm công xanh đã được xuất bản, bao gồm các tiêu chí mua sắm công xanh cập nhật cho 40 sản phẩm và dịch vụ xanh, như thiết bị công nghệ thông tin, hệ thống điều hòa không khí và dịch vụ vệ sinh¹⁶. Một công cụ cũng đã được phát triển để tính toán chi phí vòng đời.

Quy trình từng bước lựa chọn các sản phẩm, dịch vụ ưu tiên thực hiện mua sắm công xanh đã được Ban Chỉ đạo Mua sắm công xanh phê duyệt. Trong khi lựa chọn tiêu chí cho các sản phẩm và dịch vụ xanh hơn, Ban chỉ đạo Mua sắm công xanh luôn cân nhắc đến tính phù hợp về kinh tế, tác động dự kiến, sự có mặt của nhãn dán và tiêu chuẩn sinh thái cũng như mức độ sẵn sàng của thị trường. Tiêu chí mua sắm công xanh được liên kết chặt chẽ với các đề án nhãn sinh thái loại I khác nhau ở cả cấp quốc gia và quốc tế. Các tiêu chí được cập nhật thường xuyên đảm bảo vẫn phù hợp với sự thay đổi của các tiêu chuẩn môi trường và thông lệ thị trường, cho phép các cán bộ mua sắm đưa ra những lựa chọn sáng suốt và bền vững.

4.6. Chương trình nâng cao nhận thức, đào tạo và nâng cao năng lực

Nhận thấy nhu cầu cần được trang bị kiến thức và đào tạo của các cơ quan mua sắm chính phủ, Malaysia đã triển khai một chương trình nâng cao nhận thức và nâng cao năng lực toàn diện cho các bên mua sắm. Trung tâm Công nghệ xanh và Biến đổi khí hậu Malaysia (MGTC) thuộc Chương trình Mua sắm MyHIJAU đã tổ chức một số hội thảo và xuất bản sổ tay về mua sắm công xanh để nâng cao nhận thức của các nhà mua sắm đồng thời tiến hành chương trình đào tạo giảng viên. Các cơ hội học tập và nâng cao năng lực như vậy được tổ chức hàng năm ở tất cả các Bộ. Trung tâm Công nghệ xanh và Biến đổi khí hậu Malaysia còn tiến hành các buổi tư vấn mua sắm công xanh cho khu vực tư nhân để truyền tải thông tin về các yêu cầu của mua sắm công xanh giúp những bên mua sắm công xanh thuộc khu vực tư nhân nắm vững được quy trình mua sắm công xanh. Trung tâm cũng có Học viện Xanh dành riêng cho việc đào tạo nguồn nhân lực về công nghệ xanh.¹⁷

Điều này chứng tỏ Malaysia có một chương trình nâng cao nhận thức sâu rộng nhằm vào các bên liên quan trong và ngoài nước, tạo ra sự hiểu biết chung về lợi ích của việc mua sắm xanh và thúc đẩy cam kết chung về tính bền vững.

4.7. Giám sát và đánh giá

Khung giám sát và đánh giá chặt chẽ đã được áp dụng để đánh giá tác động và hiệu quả của việc thực hiện mua sắm công xanh ở Malaysia. Bộ Tài chính đã quy định mẫu báo cáo về việc thực hiện mua sắm công xanh của tất cả các bộ đối với 40 nhóm sản phẩm và dịch vụ. Tất cả các bộ được yêu cầu báo cáo tiến độ thực hiện mua sắm công xanh cho Trung tâm Công nghệ xanh và Biến đổi khí hậu Malaysia hai năm một lần. Trung tâm tổng hợp và phân tích dữ liệu từ các bộ khác nhau và trình bày kết quả lên Ban chỉ đạo Mua sắm công xanh.

16 Tại <https://www.myhijau.my/wp-content/uploads/2021/01/GGP-Guidelines-3.0.pdf> Truy cập vào ngày 23.11.2023

17 Tại <https://www.mgtc.gov.my/what-we-do/green-academy-old/green-academy/> Truy cập vào ngày 23.11.2023

Bộ Tài chính đã tích hợp hệ thống mua sắm chính phủ điện tử để theo dõi tiến độ thực hiện mua sắm công xanh. Hệ thống đo lường giá trị mua sắm mua sắm công xanh và lượng mua sắm mua sắm công xanh theo tỷ lệ phần trăm của tổng lượng mua sắm đối với các nhóm sản phẩm được lựa chọn. Theo văn bản Kế hoạch Malaysia lần thứ 12, tiến độ thực hiện mua sắm công xanh ở Malaysia đến cuối năm 2020 là 20,7% so với mục tiêu ban đầu là 20,0%¹⁸, cũng đo lường khả năng giảm phát thải CO₂ nhờ mua sắm các sản phẩm xanh.

4.8. Hợp tác

Quá trình mua sắm công xanh của Malaysia được thực hiện bởi sự hợp tác tích cực giữa nhiều bên liên quan, bao gồm cả các tổ chức phi lợi nhuận. Mạng lưới mua sắm xanh (GPN) Malaysia đã đóng vai trò rất tích cực trong việc tập hợp Chính phủ và các ngành trong cùng một nền tảng chung nhằm nâng cao nhận thức giữa các ngành và mở rộng quy mô triển khai mua sắm công xanh ở Malaysia.

4.9. Ghi chú

Bất chấp một số thách thức trong việc thực hiện mua sắm công xanh, Malaysia đã trở thành một trong những quốc gia tiên phong của khu vực trong việc thực hiện mua sắm công xanh. Một số bài học quan trọng từ kinh nghiệm triển khai mua sắm công xanh của Malaysia:

- Chương trình mua sắm công xanh là một phần của Kế hoạch Phát triển Malaysia như đã nêu trong Kế hoạch lần thứ 11 của Malaysia.
- Chương trình mua sắm công xanh bắt buộc là chìa khóa thành công của Malaysia trong việc thực hiện mua sắm xanh;
- Cần có cơ chế thể chế mạnh mẽ để đảm bảo sự phối hợp liên Bộ trong việc thực hiện mua sắm công xanh;
- Việc xây dựng Hướng dẫn dành cho cơ quan mua sắm Chính phủ và các bản sửa đổi thường xuyên đã đóng một vai trò quan trọng trong việc thực hiện chính sách mua sắm công xanh ở cấp cơ sở;
- Sáng kiến xây dựng năng lực nhằm trao quyền cho các bên mua sắm những kiến thức và kỹ năng cần thiết để giải quyết những vấn đề phức tạp của hoạt động mua sắm bền vững;
- Một chương trình khuyến khích tài chính nhằm hỗ trợ xanh hóa các ngành công nghiệp sẽ giúp giải quyết các hạn chế về phía cung ứng đối với các sản phẩm và dịch vụ xanh.

18 Kế hoạch Malaysia lần thứ 12 2021-2025, tại <https://pulse.icdm.com.my/wp-content/uploads/2021/09/Twelfth-Plan-Documents-compressed-1.pdf>, Truy cập vào ngày 27.11.2023

5. Thái Lan

5.1. Giới thiệu

Cam kết của Thái Lan đối với mua sắm công xanh (GPP) bắt đầu từ năm 2005, với việc Cục Kiểm soát ô nhiễm (PCD) khởi xướng mua sắm công xanh trong Bộ Tài nguyên và Môi trường (MONRE). Cam kết này đã được củng cố một cách nhất quán thông qua các kế hoạch quốc gia khác nhau. Việc phê duyệt Kế hoạch Thúc đẩy mua sắm công xanh lần thứ 4 (2022-2027) trong thời gian gần đây càng thể hiện quyết tâm của đất nước này trong việc mở rộng mua sắm công xanh. Trong khi khung pháp lý cho mua sắm công xanh đang được xây dựng, Chính phủ đã kịp thời ban hành các quy định khuyến khích mua sắm thân thiện với môi trường. Các cơ quan chủ chốt, bao gồm Cục Kiểm soát ô nhiễm, Bộ Tài chính (MOF) và Bộ Công nghiệp (Mol) hợp tác với nhau để thúc đẩy mua sắm công xanh, sử dụng nhãn sinh thái và thúc đẩy quan hệ đối tác quốc tế, từng bước thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững (SCP). Khung mua sắm công xanh toàn diện ở Thái Lan được hướng dẫn bởi các kế hoạch và sự hợp tác cùng phát triển đã thể hiện cách tiếp cận chủ động của quốc gia này nhằm tích hợp các thực hành xanh vào mua sắm công.

5.2. Phát triển chính sách

Từ năm 2005, chính phủ Thái Lan đã tích cực đẩy mạnh mua sắm công xanh. Cục Kiểm soát ô nhiễm chủ trì xúc tiến mua sắm công xanh và khởi xướng các hoạt động thí điểm trong Bộ Tài nguyên và Môi trường.

Năm 2007, mua sắm công xanh đã trở thành một phần của “Kế hoạch Phát triển kinh tế và xã hội quốc gia” lần thứ 10 (2007-2011) và “Kế hoạch Quản lý chất lượng môi trường” (2007-2011), nhằm đáp ứng việc nâng cao nhận thức về chính sách mua sắm công xanh. “Kế hoạch Phát triển kinh tế và xã hội quốc gia” lần thứ 10 nhấn mạnh vai trò tiên phong của Chính phủ trong mua sắm xanh nhằm thúc đẩy thị trường phù hợp cho các sản phẩm và dịch vụ môi trường. Tiếp sau đó, mua sắm công xanh liên tục được đưa vào Kế hoạch Phát triển kinh tế và xã hội quốc gia lần thứ 11, 12 và 13 (2023-2027).

Ngày 22 tháng 1 năm 2008, Nghị quyết Nội các đã phê duyệt “Kế hoạch Thúc đẩy mua sắm công xanh” lần thứ nhất (2008-2011) cho chính quyền trung ương. Kế hoạch này nhằm mục đích thúc đẩy và khởi động việc thực hiện mua sắm công xanh trong khu vực Chính phủ, được hỗ trợ bởi các công cụ hiệu quả.

Năm 2012, dự thảo “Kế hoạch Thúc đẩy mua sắm công xanh” lần thứ 2 (2013-2016) đã được xây dựng nhằm mở rộng phạm vi mua sắm công xanh từ trung ương đến chính quyền địa phương, khu vực tư nhân và đại chúng. Mặc dù đang chờ Nghị quyết của Nội các sau khi được Ủy ban Môi trường Quốc gia phê duyệt nhưng Cục Kiểm soát ô nhiễm đã bắt đầu triển khai các hoạt động mua sắm công xanh theo kế hoạch. Mục tiêu chính của Kế hoạch lần thứ 2 là khuyến khích các cơ quan chính phủ thực hiện mua sắm công xanh, hỗ trợ khu vực tư nhân sản xuất xanh và tăng cường sự hiện diện của các sản phẩm xanh trên thị trường để thúc đẩy tiêu dùng bền vững.

Năm 2016, chính phủ Thái Lan đã xây dựng Lộ trình sản xuất và tiêu dùng bền vững Quốc gia (2017-2037), được Ủy ban Quốc gia về Phát triển bền vững phê duyệt vào năm 2017. Lộ trình này đóng vai trò là kim chỉ nam nhằm nâng cao năng lực sử dụng hiệu quả tài nguyên, tăng trưởng toàn diện và giảm phát thải khí nhà kính, trong đó mua sắm công xanh được xác định là một trong những lĩnh vực ưu tiên theo lộ trình.

Từ năm 2017 đến năm 2021, việc triển khai mua sắm công xanh vẫn tiếp tục được triển khai nhưng chưa có sự phê duyệt chính thức của Kế hoạch Thúc đẩy mua sắm công xanh lần thứ 3 do một số thay đổi trong quy trình phê duyệt của chính phủ Thái Lan. Tuy nhiên, ngày 11 tháng 5 năm 2022, Ủy ban Môi trường Quốc gia đã phê duyệt Kế hoạch Xúc tiến mua sắm công xanh lần thứ 4 (2022-2027), với sự hỗ trợ của Chương trình thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững (SWITCH-Asia) do Liên minh châu Âu tài trợ. Mục đích của kế hoạch này nhằm tăng số lượng cơ quan tham gia, bao gồm các cơ quan chính quyền trung ương và địa phương, doanh nghiệp nhà nước, tổ chức công và cơ sở giáo dục của Chính phủ. Các mục tiêu bao gồm tăng cường tỷ lệ mua sắm xanh cả về mặt tiền tệ lẫn số lượng sản phẩm và dịch vụ được mua sắm.

5.3. Khung pháp lý và quy định

Trong khi Thái Lan thiếu các quy định cụ thể về mua sắm công xanh, việc phát triển khung chính sách, đặc biệt là chính sách thúc đẩy mua sắm công xanh đã gây ra một số hệ lụy vào năm 2020, Bộ Tài chính đã phản hồi bằng cách ban hành “Quy định của Bộ: Quy định các phương thức đấu thầu và mua sắm đối với hàng hóa và dịch vụ được Nhà nước khuyến khích hoặc hỗ trợ (Phiên bản 2) BE 2563.” Quy định này cung cấp các hướng dẫn và thủ tục mua sắm và ký kết hợp đồng hàng hóa và dịch vụ được chính phủ Thái Lan khuyến khích hoặc hỗ trợ. Điều 7/2 của quy định này nêu rõ các sản phẩm thân thiện với môi trường được Cục Kiểm soát ô nhiễm liệt kê là những sản phẩm được Nhà nước khuyến khích hoặc hỗ trợ.

5.4. Cơ cấu thể chế

Mua sắm công xanh do Bộ Tài nguyên và Môi trường khởi xướng, Cục Kiểm soát ô nhiễm chủ trì cùng thực hiện Kế hoạch thúc đẩy mua sắm công xanh. Bốn ủy ban giám sát mua sắm công xanh (Hình 4), bao gồm: Ủy ban Kiểm soát ô nhiễm, Tiểu ban Xúc tiến mua sắm công xanh, Tiểu ban Kỹ thuật mua sắm công xanh và Tiểu ban Đăng ký sản phẩm và dịch vụ xanh. Ban Kiểm soát ô nhiễm phê duyệt các kế hoạch và tiêu chí mua sắm công xanh. Tiểu ban Xúc tiến mua sắm công xanh phê duyệt các danh mục và tiêu chí sản phẩm bổ sung. Tiểu ban Kỹ thuật mua sắm công xanh phát triển các tiêu chí và đề xuất chúng với Ủy ban Kiểm soát ô nhiễm, đồng thời điều phối các phương pháp thử nghiệm và giám sát việc thực hiện mua sắm công xanh với Tiểu ban Xúc tiến mua sắm công xanh.

Hình 4. Khung thể chế mua sắm công xanh ở Thái Lan¹⁹

Cục Kiểm soát ô nhiễm trực thuộc Bộ Tài nguyên và Môi trường khởi xướng chương trình thí điểm mua sắm công xanh tại Thái Lan. Cục Kiểm soát ô nhiễm chịu trách nhiệm lựa chọn sản phẩm và xây dựng tiêu chí sản phẩm, dịch vụ mua sắm công xanh. Cục Kiểm soát ô nhiễm đóng vai trò quan trọng trong việc thực hiện, giám sát và báo cáo mua sắm công xanh, giám sát việc đánh giá, điều chỉnh và mở rộng chương trình tới các cơ quan chính phủ khác. Cục Kiểm soát ô nhiễm còn là Ban thư ký của Tiểu ban Xúc tiến mua sắm công xanh và Tiểu ban Kỹ thuật mua sắm công xanh.

Tổng cục Kiểm soát (CGD) - Bộ Tài chính: Là cơ quan chính tham gia mua sắm công xanh. Chịu trách nhiệm thiết lập các quy tắc và quy định mua sắm, Tổng cục Kiểm soát phân bổ ngân sách cho các cơ quan chính phủ và giám sát chi tiêu ngân sách. Kể từ năm 2008, sau khi các kế hoạch xúc tiến mua sắm công xanh

¹⁹ Sửa đổi từ PCD (2023). Tài liệu họp - Họp Tiểu ban Xúc tiến mua sắm công xanh 1/2566

được phê duyệt, Tổng cục Kiểm soát đã liên tục gửi thông báo tới tất cả các cơ quan chính phủ. Những thông báo này khuyến khích việc mua sắm các sản phẩm và dịch vụ thân thiện với môi trường, nhằm tăng cường hỗ trợ cho kế hoạch xúc tiến mua sắm công xanh gắn với quy định của Văn phòng Thủ tướng về mua sắm. Vào năm 2020, Bộ Tài chính đã đưa ra “Quy định về phương thức đấu thầu và mua sắm đối với hàng hóa và dịch vụ được Nhà nước khuyến khích hoặc hỗ trợ (Phiên bản 2) BE 2563”. Quy định này cung cấp các hướng dẫn và thủ tục mua sắm và ký hợp đồng hàng hóa và dịch vụ thân thiện với môi trường được chính phủ Thái Lan khuyến khích hoặc hỗ trợ.

Cục Công trình công nghiệp (DIW) - Bộ Công nghiệp (Mol): Đóng vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy sản xuất bền vững ở cấp độ ngành. Bộ Công nghiệp mở rộng hỗ trợ cho các nhà sản xuất, hỗ trợ nâng cao quy trình và sản phẩm để đáp ứng các tiêu chí của mua sắm công xanh.

Cục Xúc tiến công nghiệp (DIP) được giao nhiệm vụ thúc đẩy và phát triển ngành công nghiệp ở Thái Lan. Cục Xúc tiến công nghiệp tích cực hỗ trợ mua sắm công xanh bằng cách khuyến khích các nhà sản xuất có cơ sở sản xuất các sản phẩm xanh đáp ứng tiêu chuẩn của mua sắm công xanh.

Cục Biến đổi Khí hậu và Môi trường (DCCE) góp phần đáng kể vào việc nâng cao nhận thức về sản xuất và tiêu dùng bền vững (SCP) trong cộng đồng, các thành phố trực thuộc trung ương và các doanh nghiệp vừa và nhỏ (SME) thông qua nhiều sáng kiến khác nhau, bao gồm: các chương trình xây dựng năng lực, thực hiện dự án và các chiến dịch quan hệ công chúng.

Viện Tiêu chuẩn công nghiệp Thái Lan (TISI): Là cơ quan tiêu chuẩn quốc gia của Thái Lan, Viện Tiêu chuẩn công nghiệp Thái Lan hợp tác với Viện Môi trường Thái Lan (TEI) quản lý Chương trình Nhãn xanh Thái Lan.

Viện Môi trường Thái Lan (TEI): Là một tổ chức phi chính phủ, Viện Môi trường Thái Lan đóng vai trò quan trọng trong việc bảo vệ khí hậu, giảm phát thải, thúc đẩy tiêu dùng và sản xuất bền vững như nghiên cứu, thực hiện dự án, tư vấn và tổ chức đào tạo về các khía cạnh môi trường. Viện Môi trường Thái Lan là ban thư ký của Nhãn Xanh Thái Lan.

5.5. Nguyên tắc và tiêu chí

Cục Kiểm soát ô nhiễm chịu trách nhiệm xây dựng và cập nhật các hướng dẫn mua sắm công xanh.

Nhãn xanh Thái Lan đóng vai trò quan trọng trong mua sắm công xanh của Thái Lan - là công cụ cho phép cán bộ mua sắm dễ dàng xác định các sản phẩm xanh. Tương tự như nhiều quốc gia, nhãn xanh Thái Lan được thiết lập trước khi bắt đầu mua sắm công xanh, là nguồn tham khảo tiêu chí mua sắm công xanh cho sản phẩm và dịch vụ. Nhãn xanh Thái Lan chính là chương trình dán nhãn môi trường đầu tiên của Thái Lan, được thành lập vào năm 1993. Chương trình tuân theo tiêu chuẩn Dán nhãn môi trường loại I theo tiêu chuẩn ISO 14024.

Trong giai đoạn đầu triển khai mua sắm công xanh, tiêu chí sản phẩm Nhãn xanh Thái Lan (TGL) được dùng làm tài liệu tham khảo để phát triển tiêu chí mua sắm công xanh (Giỏ hàng xanh: Green Cart). Tiêu chí Chứng nhận Green Leaf được sử dụng làm tài liệu tham khảo cho tiêu chí mua sắm công xanh đối với dịch vụ lưu trú (khách sạn). Tuy nhiên, do có sự khác biệt về mức độ nghiêm ngặt của tiêu chí môi trường, nên số lượng sản phẩm được chứng nhận Nhãn xanh Thái Lan cho thị trường mua sắm công xanh còn hạn chế. Các sản phẩm được chứng nhận Nhãn xanh Thái Lan và các khách sạn được chứng nhận Green Leaf được coi là phù hợp với tiêu chí mua sắm công xanh và có thể được đăng ký trong danh mục mua sắm công xanh. Các sản phẩm không có hai chứng nhận đó phải nộp tài liệu và báo cáo thử nghiệm theo tiêu chí mua sắm công xanh để Cục Kiểm soát ô nhiễm xác minh và phê duyệt trước khi được đưa vào danh mục mua sắm công xanh. Theo thời gian, số lượng sản phẩm được chứng nhận Nhãn xanh Thái Lan và khách sạn được chứng nhận Green Leaf trên thị trường đã tăng lên sau khi thực hiện Kế hoạch xúc tiến mua sắm công xanh.

Danh sách mua sắm công xanh đầu tiên của Thái Lan vào năm 2008 bao gồm 14 sản phẩm và 3 dịch vụ, dựa trên tiêu chí do Cục Kiểm soát ô nhiễm xây dựng. Hầu hết đều liên quan đến các hoạt động văn phòng chính phủ, như: văn phòng phẩm, xe khách, dịch vụ vệ sinh... Sau đó, trong giai đoạn 2 của Kế hoạch Xúc tiến mua sắm công xanh, Tiểu ban Kỹ thuật mua sắm công xanh được bổ nhiệm và giao nhiệm vụ chịu trách nhiệm xây dựng các tiêu chí mua sắm công xanh. Tiểu ban Kỹ thuật mua sắm công xanh bao gồm đại diện từ các cơ quan chính phủ, phòng thí nghiệm, tổ chức phi chính phủ, khu vực tư nhân, chuyên gia môi trường và các cơ quan liên quan đối với các sản phẩm và dịch vụ được lựa chọn.

Để đáp ứng nhu cầu ngày càng tăng và xu hướng tiêu dùng xanh, Chính phủ đặt mục tiêu nới rộng danh sách mua sắm công xanh để thêm nhiều sản phẩm hơn và đẩy nhanh việc phát triển các tiêu chí mua sắm công xanh, cùng với việc đăng ký các sản phẩm xanh vào danh mục mua sắm công xanh. Các chứng nhận bổ sung của nhãn sinh thái, chẳng hạn như: G-Mark cho khách sạn xanh, Cool Mode cho quần áo và vải, và Nhãn giảm lượng khí thải carbon... đã được tích hợp vào danh sách mua sắm công xanh. Bảng 3 cung cấp bản tóm tắt về các nhãn sinh thái được công nhận trong danh sách mua sắm công xanh của Thái Lan.

Nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho việc đăng ký các sản phẩm xanh vào Danh mục mua sắm công xanh, Cục Kiểm soát ô nhiễm và Viện Môi trường Thái Lan (TEI) đã ký Biên bản ghi nhớ vào tháng 3 năm 2022, cho phép các sản phẩm Nhãn xanh Thái Lan đã có chứng nhận được đưa vào Danh mục mua sắm công xanh của Cục Kiểm soát ô nhiễm. Tiêu chí Nhãn xanh Thái Lan sẽ được sử dụng như yêu cầu đăng ký các sản phẩm và dịch vụ thân thiện với môi trường với Cục Kiểm soát ô nhiễm.

Tính đến tháng 3 năm 2023, danh mục mua sắm công xanh bao gồm danh sách 44 danh mục sản phẩm, khoảng 1.700 sản phẩm đã đăng ký.²⁰ Danh mục mua sắm công xanh có sẵn trực tuyến trên trang web <http://gp.pcd.go.th/> (chỉ có tiếng Thái).

Bảng 3. Tóm tắt các nhãn sinh thái được công nhận trong danh sách mua sắm công xanh của Thái Lan

Nhãn/Chứng nhận sinh thái	Logo	Miêu tả	Đơn vị sở hữu chứng nhận
Nhãn sinh thái loại I và chứng nhận		Nhãn xanh Thái Lan (sản phẩm và dịch vụ)	Viện Môi trường Thái Lan (TEI)
		Green Leaf (khách sạn)	Quý Green Leaf
		G-Mark (khách sạn)	Cục Biến đổi khí hậu và môi trường (DCCE)
		Hệ thống quản lý môi trường (một số dịch vụ)	
		Cool mode (quần áo và vải)	Tổ chức quản lý khí nhà kính Thái Lan (TGO)
Giỏ hàng xanh		Sản phẩm, dịch vụ được Cục Kiểm soát ô nhiễm kiểm định theo tiêu chí mua sắm công xanh	Cục Kiểm soát ô nhiễm
Nhãn sinh thái thay thế		Nhãn giảm lượng khí thải carbon	Tổ chức quản lý khí nhà kính Thái Lan (TGO)

5.6. Xây dựng năng lực, chương trình đào tạo, chiến dịch nâng cao nhận thức

Cục Kiểm soát ô nhiễm thường xuyên tổ chức chương trình đào tạo mua sắm công xanh cho các cán bộ mua sắm của Chính phủ, cung cấp thông tin về Sổ tay mua sắm công xanh, tính toán chi phí theo vòng đời sản phẩm, cung cấp các công cụ tính chi phí môi trường và nền tảng báo cáo. Kể từ năm 2009, các cơ quan xuất sắc đã nhận được “Giải thưởng công nhận” mua sắm công xanh dựa trên kết quả đã nộp. Ngoài ra, một Chương trình khen thưởng đã được triển khai nhằm công nhận các văn phòng có hiệu suất mua sắm công xanh đáng khen ngợi và các nhà sản xuất/nhà cung cấp dịch vụ luôn cung cấp các sản phẩm/dịch vụ xanh.

20 Cục Kiểm soát ô nhiễm 2023. Báo cáo - Cuộc họp Tiểu ban Xúc tiến mua sắm công xanh 1/2566 (tiếng Thái).

Phương tiện truyền thông xã hội và các ứng dụng trực tuyến hiện được sử dụng rộng rãi để phổ biến kiến thức và tạo điều kiện thuận lợi cho các hoạt động truyền thông mua sắm công xanh. Cục Kiểm soát ô nhiễm cung cấp hỗ trợ theo thời gian thực cho các cán bộ thu mua, giải quyết mọi thắc mắc về mua sắm công xanh. Cách tiếp cận kỹ thuật số này giúp tăng cường khả năng tiếp cận và đảm bảo hỗ trợ kịp thời trong việc điều hướng các quy trình mua sắm công xanh.

5.7. Giám sát và đánh giá

Cục Kiểm soát ô nhiễm chịu trách nhiệm thu thập số liệu về hiệu quả thực hiện mua sắm công xanh và báo cáo Ban Kiểm soát ô nhiễm hàng năm. Nền tảng báo cáo mua sắm công xanh dành cho cán bộ mua sắm có sẵn trên trang web <http://gp.pcd.go.th/>. Báo cáo thực hiện mua sắm công xanh mới nhất của năm tài chính 2022 (từ tháng 10 năm 2021 đến tháng 9 năm 2022) (Cục Kiểm soát ô nhiễm, 2023) có thể được tóm tắt như sau:

- Số lượng cơ quan tham gia:
 - 82% cơ quan chính quyền trung ương, doanh nghiệp nhà nước, doanh nghiệp công và trường đại học tham gia chương trình mua sắm công xanh. Con số này cao hơn mục tiêu năm 2022 (được đặt ở mức 80%).
 - 13% cơ quan chính quyền địa phương tham gia chương trình mua sắm công xanh. Con số này thấp hơn mục tiêu năm 2022 (được đặt ở mức 60%).
- Theo dữ liệu từ trang web của Bộ (<http://gp.pcd.go.th/>), đã có tổng cộng 3.471 hoạt động mua sắm thân thiện với môi trường ở nhiều hạng mục khác nhau, với tổng giá trị là 217,8 triệu Baht, tương đương 49% tổng giá trị của toàn bộ hoạt động mua sắm do các cơ quan tham gia thực hiện. Ước tính mức giảm phát thải khí nhà kính từ các hoạt động này là 1.908.818kg CO₂e, tương đương với việc giảm phát thải từ 1.908 ô tô mỗi năm.

Điều quan trọng cần lưu ý là dữ liệu gửi tới Cục Kiểm soát ô nhiễm chỉ đại diện cho 13% cơ quan tham gia, có thể Cục Kiểm soát ô nhiễm không nắm bắt được đầy đủ tiến độ thực tế. Điều này nhấn mạnh sự cần thiết của mua sắm công xanh Thái Lan trong việc tăng cường các quy trình giám sát, báo cáo và đo lường tác động để có được những hiểu biết toàn diện hơn và thể hiện chính xác những tiến bộ của mua sắm công xanh.

5.8. Hợp tác

Bộ Tài nguyên và Môi trường (MONRE) đi đầu trong lĩnh vực sản xuất và tiêu dùng bền vững theo Mục tiêu phát triển bền vững 12, hợp tác rộng rãi với các tổ chức quốc tế về các sáng kiến sản xuất và tiêu dùng bền vững và mua sắm công xanh. Những hợp tác đáng chú ý bao gồm:

- **Chính phủ Đức** (Tổ chức hợp tác phát triển Đức tại Thái Lan): Từ năm 2010, Tổ chức hợp tác phát triển Đức tại Thái Lan đã hỗ trợ Thái Lan thực hiện mua sắm công xanh và dán nhãn sinh thái.
- **Chương trình thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững (SWITCH-Asia) được tài trợ bởi EU**: Năm 2016, Chương trình thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững (SWITCH-Asia) được tài trợ bởi Liên minh châu Âu đã hỗ trợ phát triển Lộ trình sản xuất và tiêu dùng bền vững của Thái Lan, cung cấp khuôn khổ tổng thể cho việc triển khai mua sắm công xanh.
- **Dự án Đối tác mua sắm công xanh châu Á Thái Bình Dương**: Trong năm 2017-2018, được tài trợ bởi Viện Công nghiệp và Công nghệ Môi trường Hàn Quốc (KEITI) và Chương trình Môi trường Liên hợp quốc (UNEP) theo khung chương trình 10 năm (10YFP) về sản xuất và tiêu dùng bền vững, dự án này đã hỗ trợ mua sắm công xanh ở Thái Lan, tập trung vào các tiêu chí về vật liệu xây dựng, cơ chế khuyến khích và nâng cao nhận thức.
- **Chương trình thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững (SWITCH-Asia) được tài trợ bởi Liên minh châu Âu (2020-2022)**: Phối hợp với các cơ quan của Bộ Tài nguyên và Môi trường, Liên đoàn Công nghiệp Thái Lan (FTI) và Chương trình thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng bền vững ((SWITCH-Asia) được tài trợ bởi Liên minh châu Âu, phát triển Kế hoạch Xúc tiến mua sắm công xanh lần thứ 4 (2022 - 2027) và tích hợp hệ thống nền tảng đăng ký nhà cung cấp vào Danh mục xanh Thái Lan.
- **Hợp tác giữa Cục Kiểm soát ô nhiễm và Viện Môi trường Thái Lan (TEI)** vào năm 2022 về việc đưa các sản phẩm và dịch vụ được chứng nhận Nhãn xanh Thái Lan vào danh sách mua sắm công xanh do Cục Kiểm soát ô nhiễm quản lý. Sự hợp tác này nhằm mục đích tích hợp liền mạch các sản phẩm xanh vào sáng kiến mua sắm công xanh, điều chỉnh các nỗ lực thúc đẩy thực hành sản xuất và tiêu dùng bền vững.

5.9. Ghi chú

Việc triển khai mua sắm công xanh của Thái Lan vượt trội về sự tham gia của các bên liên quan, thúc đẩy sự tham gia tích cực của các bên liên quan trong suốt quá trình xây dựng chính sách và xây dựng tiêu chí mua sắm công xanh. Cách tiếp cận toàn diện này đảm bảo nỗ lực hợp tác, tăng cường các hoạt động mua sắm bền vững trong nước.

Bản chất thực hiện mua sắm công xanh tự nguyện ở Thái Lan đã dẫn đến việc chưa tới 15% cơ quan nộp báo cáo mua sắm cho Cục Kiểm soát ô nhiễm, gây lo ngại về sự hạn chế tham gia và cản trở các mục tiêu bền vững. Kế hoạch Xúc tiến mua sắm công xanh hiện tại nhằm mục đích khiến mua sắm công xanh thành quy định bắt buộc, thừa nhận nỗ lực cần thiết để thiết lập cơ sở hạ tầng phù hợp với thực hiện mua sắm công xanh thành công, hiểu rõ tính chất của quá trình chuyển đổi từng bước sang mua sắm công xanh bắt buộc.

Báo cáo của Mua sắm công xanh ở Thái Lan hoạt động trên một nền tảng riêng biệt với nền tảng báo cáo mua sắm thông thường của Bộ Tài chính. Danh mục mua sắm công xanh bao gồm các sản phẩm được chứng nhận xanh có thời hạn, yêu cầu cập nhật thường xuyên. Quy trình báo cáo kép này có thể cản trở các cán bộ mua sắm tham gia mua sắm công xanh vì nó liên quan đến việc gửi báo cáo hai lần.

Tại Thái Lan, mua sắm công xanh được Bộ Tài nguyên và Môi trường (MONRE) giám sát về các khía cạnh môi trường, trong khi Bộ Tài chính nắm quyền thực thi. Tiến trình mua sắm công xanh đang diễn ra chậm chạp do Bộ Tài nguyên và Môi trường nỗ lực truyền đạt và thuyết phục Bộ Tài chính sửa đổi luật, nêu bật thách thức trong việc điều chỉnh chính sách và thực thi giữa chuyên môn về môi trường và thực thi đấu thầu.

6. Việt Nam

6.1. Giới thiệu

Việt Nam là một trong những quốc gia tăng trưởng nhanh nhất ở khu vực Đông Nam Á và đã đạt được sự tăng trưởng kinh tế công bằng và bền vững. Văn kiện Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam đã đặt mục tiêu “xây dựng nền kinh tế xanh, tuần hoàn, thân thiện với môi trường” làm trọng tâm trong lộ trình phát triển đất nước giai đoạn 2021-2030. Chính phủ đã thực hiện một số biện pháp và hài hòa các chính sách hiện có để đạt được các mục tiêu này trong ngắn hạn, trung hạn và dài hạn. Trong Luật Đấu thầu số 22/2023/QH15 được thông qua gần đây vào tháng 6 năm 2023, Chính phủ đã quy định ưu tiên cho các nhà thầu và nhà đầu tư có chứng chỉ bền vững trong đấu thầu công theo quy định của pháp luật về bảo vệ môi trường. Điều này cho thấy chủ trương đúng đắn của Chính phủ trong việc tận dụng chi tiêu mua sắm để đạt được các mục tiêu bền vững bao quát hơn và xây dựng một nền kinh tế xanh, vững mạnh và tuần hoàn.

Việt Nam là một trong số ít nước trong khu vực ký kết các hiệp định thương mại song phương và đa phương nhằm mục đích mời gọi đầu tư, đồng thời tận dụng con đường thương mại để các sản phẩm có khả năng cạnh tranh trên thị trường xuất khẩu. Hiệp định Thương mại tự do (EVFTA) giữa Việt Nam và Liên minh châu Âu cho phép các nhà thầu từ Liên minh châu Âu cạnh tranh công bằng với các nhà thầu Việt Nam trong mua sắm công và áp dụng đối với các gói thầu trong khuôn khổ Hiệp định Thương mại tự do, trên một ngưỡng quy định, đối với danh sách cụ thể các cơ quan công quyền và danh sách loại trừ một số sản phẩm và dịch vụ được nêu chi tiết trong Hiệp định Thương mại tự do - Chương 9, Mua sắm công. Điều này yêu cầu giải quyết các vấn đề liên quan đến lao động và môi trường một cách toàn diện trong bối cảnh quan hệ thương mại giữa Liên minh châu Âu và Việt Nam.

6.2. Phát triển chính sách

Mua sắm công ở Việt Nam được điều chỉnh bởi Luật Đấu thầu số 43/2013/QH13 có hiệu lực từ ngày 1 tháng 7 năm 2014, được sửa đổi, bổ sung bởi Luật số 03/2016/QH14 (tại Điều 6 và Phụ lục 4 về danh mục ngành nghề kinh doanh có điều kiện quy định tại Luật Đầu tư) có hiệu lực từ ngày 1 tháng 1 năm 2017. Luật được bổ sung bằng các hướng dẫn thi hành như các nghị định của Chính phủ, thông tư cấp Bộ, chỉ thị/quyết định hành chính và mẫu hồ sơ mời thầu. Chính phủ đã liên tục xây dựng, củng cố và cải cách hệ thống mua sắm công để phù hợp với sự phát triển bền vững và giúp đất nước đạt được các mục tiêu đặt ra trong tầm nhìn 2035. Hơn nữa, Chính phủ đã thúc đẩy sử dụng đấu thầu trực tuyến từ năm 2009 và hiện nay việc áp dụng Hệ thống mạng đấu thầu quốc gia (VNEPS) đã trở thành bắt buộc.

Gần đây, Chính phủ đã thông qua Luật Đấu thầu số 22/2023/QH15²¹ vào tháng 6 năm 2023 và có hiệu lực từ ngày 1 tháng 1 năm 2024. Luật này có nhiều điều khoản đầy hứa hẹn liên quan đến việc lồng ghép các vấn đề bền vững vào các quyết định mua sắm, chẳng hạn như: mua sắm các sản phẩm và các dịch vụ thân thiện với môi trường; các quy định ưu đãi cho doanh nghiệp trong nước vì mục tiêu xã hội và hỗ trợ doanh nghiệp siêu nhỏ và nhỏ; ưu đãi mua hàng cho các nhà thầu có từ 25% trở lên số lượng lao động là nữ giới; nhà thầu có từ 25% trở lên số lượng lao động là thương binh, người khuyết tật; nhà thầu có từ 25% trở lên số lượng lao động là người dân tộc thiểu số, sử dụng chi phí vòng đời làm tiêu chí đánh giá... Hiện nay, Chính phủ đang trong quá trình soạn thảo các thông tư hướng dẫn để xây dựng các quy định khác dưới Luật.

6.3. Khuôn khổ pháp lý và luật pháp

Mặc dù việc xem xét các khía cạnh môi trường trong mua sắm công được đưa ra gần đây thông qua Luật Đấu thầu 2023, Việt Nam đã đưa ra một số văn bản chiến lược ủng hộ việc tích hợp tính bền vững trong mua sắm công nhằm đạt được các mục tiêu kinh tế - xã hội quốc gia và tầm nhìn dài hạn nhằm giúp Việt Nam trở thành một quốc gia có nền kinh tế xanh, tuần hoàn và bền vững. Ví dụ, Kế hoạch hành động quốc gia về sản xuất và tiêu dùng bền vững (2021-2030) dự kiến sử dụng đấu thầu mua sắm công xanh như một công cụ để đạt được

21 Tại <https://english.luatvietnam.vn/da-thau/bidding-law-no-22-2023-gh15-259737-d1.html#:~:text=This%20Law%20prescribes%20the%20state,to%20implement%20business%20investment%20projects.>, Truy cập vào ngày 21.11.2023

tăng trưởng xanh.²² Chiến lược tăng trưởng xanh quốc gia (2021-2030) cũng đặt mục tiêu mua sắm công xanh lần lượt là 35% và 50% tổng mua sắm công vào năm 2030 và 2050.²³ Nền tảng chính sách này đã thúc đẩy Chính phủ đẩy nhanh việc thiết lập chính sách mua sắm công xanh và khung thể chế để đạt được tăng trưởng xanh. Ngoài ra, Luật Bảo vệ môi trường số 72/2020/QH14 ngày 17/11/2020 quy định – “Ưu tiên thực hiện mua sắm xanh đối với dự án đầu tư, nhiệm vụ có sử dụng ngân sách nhà nước theo quy định của Chính phủ”. Quy định này sau đó đã được cụ thể hóa trong Nghị định số 08/2022/NĐ-CP ngày 10/1/2022.²⁴ Chính phủ ưu tiên sử dụng các sản phẩm thân thiện với môi trường được chứng nhận Nhãn sinh thái Việt Nam, đồng thời tích hợp các yếu tố liên kết khác nhằm thúc đẩy tính bền vững (yếu tố kinh tế, xã hội, môi trường) vào các quy định quản lý hoạt động mua sắm, nhằm mục đích đưa tính bền vững trở thành thông lệ trong mọi hoạt động chi tiêu. Chiến lược quốc gia về biến đổi khí hậu cũng giao một số hạn ngạch phát thải khí nhà kính nhất định cho các khu vực công để đạt được mục tiêu phát thải khí nhà kính bằng 0 vào năm 2050, điều này thúc đẩy thực hiện nhiều biện pháp khác nhau bao gồm mua sắm công xanh, để duy trì trong hạn mức phát thải khí nhà kính được phân bổ. Việt Nam là thành viên của Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) và đã phê chuẩn 7 trong số 8 công ước cơ bản không bao gồm quyền tự do hiệp hội.²⁵

Do đó, cần lưu ý rằng các điều khoản được đưa ra trong Luật Đấu thầu 2023 liên quan đến việc cân nhắc tính bền vững trong mua sắm công rất phù hợp với các văn bản chiến lược. Sự hài hòa trong các chính sách khác nhau là tín hiệu tốt cho việc thực hiện mua sắm công bền vững ở Việt Nam. Tuy nhiên, những mục tiêu này chỉ có thể đạt được khi tính bền vững được coi là mục tiêu cụ thể của luật mua sắm công và việc lồng ghép các cân nhắc về tính bền vững ở các giai đoạn khác nhau trong quy trình mua sắm được quy định rõ ràng trong Nghị định và Thông tư vì lợi ích của các bên mua sắm.

6.4. Cơ cấu thể chế

Bộ Kế hoạch và Đầu tư (MPI) là cơ quan đầu mối quốc gia về tăng trưởng xanh. Cơ quan này chịu trách nhiệm xây dựng khung pháp lý, thể chế, chính sách và quy định về mua sắm công, bao gồm cả mua sắm bền vững/xanh. Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã thông qua Cục Quản lý đấu thầu (PPA) thực hiện giám sát và báo cáo về mua sắm công và cũng chịu trách nhiệm soạn thảo Nghị định bổ sung Luật Đấu thầu. Cơ quan Dịch vụ mua sắm Trung ương thuộc Cục Quản lý đấu thầu chịu trách nhiệm đào tạo các quan chức mua sắm ở cấp quốc gia và địa phương.

Bộ Tài chính (MOF) chịu trách nhiệm ban hành các tiêu chuẩn, định mức sử dụng máy móc, thiết bị, ban hành các quy định về mua sắm công, trong đó chi tiêu mua sắm sử dụng nguồn ngân sách nhà nước ưu tiên hàng hóa được dán nhãn sinh thái và hàng hóa có thể tái chế.

Bộ Công Thương (MOIT) xây dựng và rà soát các tiêu chuẩn quốc gia về hiệu quả năng lượng; ban hành quy chuẩn kỹ thuật quốc gia, tiêu chuẩn quốc gia trong lĩnh vực kinh tế và sử dụng năng lượng hiệu quả, ứng phó với biến đổi khí hậu, tăng trưởng xanh và phát triển bền vững; xây dựng và triển khai các giải pháp hỗ trợ thực hiện sơ đồ dán nhãn năng lượng. Bộ cũng quản lý Nhãn tiết kiệm năng lượng Việt Nam.

Bộ Tài nguyên và Môi trường (MONRE) xây dựng và ban hành việc kiểm tra, thực hiện các tiêu chí Nhãn sinh thái Việt Nam và chính sách về biến đổi khí hậu bên cạnh việc đi đầu về chính sách kinh tế tuần hoàn.

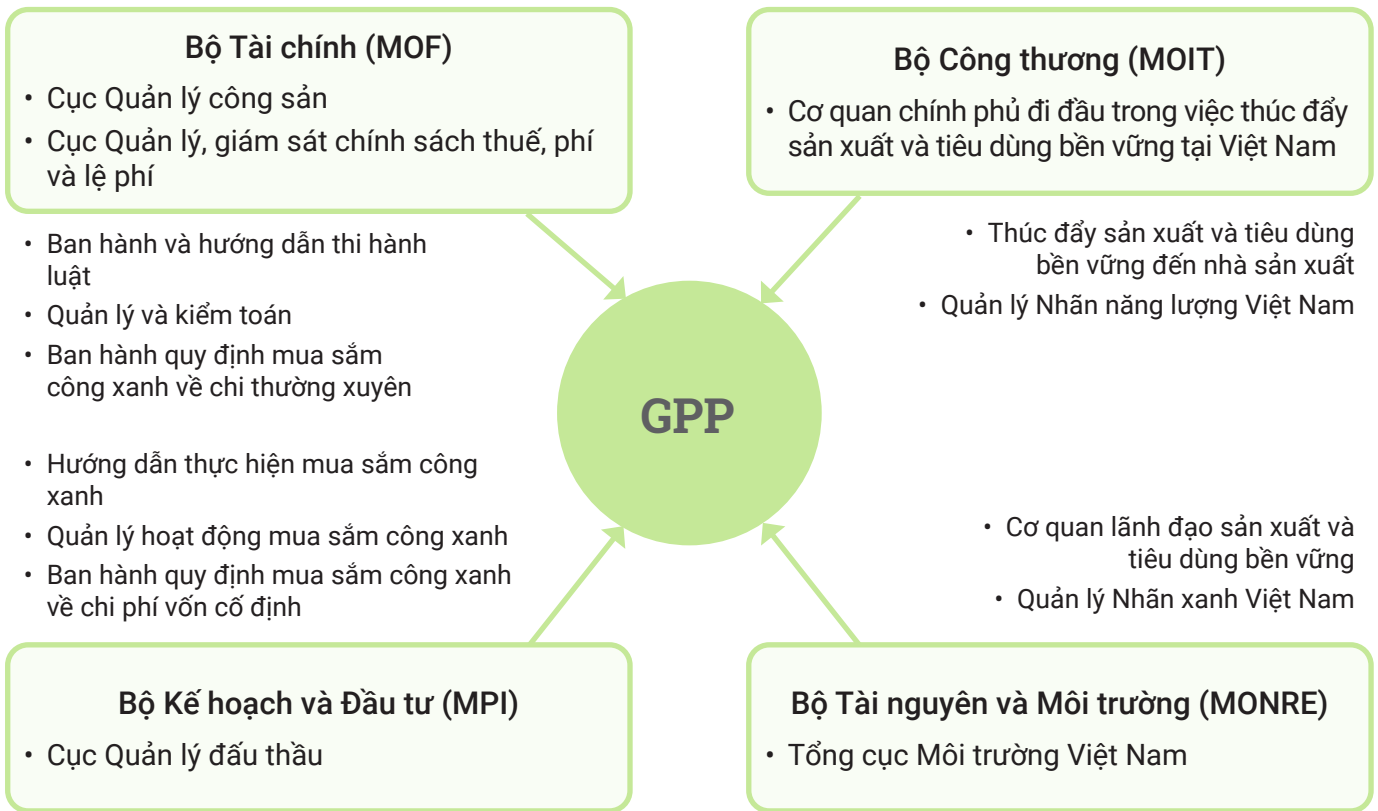
Tóm lại, Bộ Kế hoạch và Đầu tư, Bộ Tài chính, Bộ Tài nguyên và Môi trường và Bộ Công Thương tạo thành bốn trụ cột quan trọng để thực hiện mua sắm xanh/bền vững ở Việt Nam bên cạnh các Bộ khác, như: Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội... Xem mô hình minh họa tại hình 5.

22 Tại <https://www.switch-asia.eu/resource/vietnam-national-action-plan-on-scp-2021-2030/#:~:text=The%20National%20Action%20Plan%20on,lives%20towards%20a%20circular%20economy>. Truy cập vào ngày 21.11.2023

23 Tại <https://en.baohinhphu.vn/national-green-growth-strategy-for-2021-2030-vision-towards-2050-11142515.htm> Truy cập vào ngày 21.11.2023

24 Tại <https://lawnet.vn/en/vb/Circular-02-2022-TT-BTNMT-Detailing-articles-of-law-on-environmental-protection-7BF03.html>, Truy cập vào ngày 20.11.2023

25 Tại https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:11200:0::NO::p11200_country_id:103004 Truy cập vào ngày 28.11.2023

Hình 5: Cơ quan Chính phủ thực hiện mua sắm công xanh ở Việt Nam và trách nhiệm của từng cơ quan²⁶

6.5. Nguyên tắc và tiêu chí

Như đã đề cập ở trên, Bộ Kế hoạch và Đầu tư hiện đang tham gia soạn thảo Nghị định bổ sung Luật Đấu thầu 2023. Do Luật Đấu thầu mới có hiệu lực từ ngày 1 tháng 1 năm 2024 nên Nghị định bổ sung Luật dự kiến có thể sẽ được ban hành vào ngày 31.12.2024. Ngoài ra, Nghị định dự kiến sẽ xây dựng chi tiết các quy định trong Luật Đấu thầu liên quan đến việc lồng ghép tính bền vững trong các quyết định mua sắm nhằm đưa ra thông điệp rõ ràng đến thị trường và truyền tải tầm nhìn dài hạn của Chính phủ trong việc sử dụng mua sắm công như một công cụ chiến lược để đạt được giá trị đồng tiền và đồng thời đạt được các mục tiêu phát triển quốc gia bền vững.

Dựa trên các quy định trong Nghị định, Chính phủ sẽ ban hành các Thông tư làm rõ các quy định trong Nghị định và sửa đổi Hồ sơ mời thầu tiêu chuẩn (Vụ Ngân sách Nhà nước) để mua sắm hàng hóa, công trình và dịch vụ.

Bộ Tài nguyên và Môi trường đã xây dựng Chương trình Nhãn sinh thái quốc gia và quản lý Chương trình dán Nhãn sinh thái loại I mang tên Nhãn xanh Việt Nam, tuân thủ các tiêu chí nhãn xanh do Bộ Tài nguyên và Môi trường ban hành. Bộ đã xây dựng tiêu chí nhãn xanh cho 17 nhóm sản phẩm và 53 sản phẩm của các công ty tại Việt Nam đạt được chứng nhận sử dụng Nhãn xanh Việt Nam. Việt Nam vừa công bố tiêu chí bao bì nhựa thân thiện với môi trường.²⁷

Việt Nam cũng có chương trình tiêu chuẩn và dán Nhãn năng lượng nhằm thúc đẩy hiệu quả sử dụng năng lượng trong các thiết bị gia dụng. Bộ Công Thương là cơ quan đầu mối quản lý nhãn chứng thực “Ngôi sao năng lượng Việt” cho các sản phẩm chiếu sáng hiệu suất cao và nhãn so sánh các thiết bị gia dụng và văn phòng. Hoạt động dán nhãn năng lượng ở Việt Nam được thực hiện tự nguyện từ năm 2008 và bắt buộc (đối với một số phương tiện, thiết bị) kể từ ngày 1/7/2013. Đến nay, Chương trình dán Nhãn năng lượng đã đạt được một số thành tựu đáng kể, cụ thể như mỗi năm có khoảng 10.000 mã sản phẩm mới thuộc 26 loại thiết bị được dán Nhãn năng lượng từ 1 đến 5 sao.

²⁶ GIZ (2021). Nhãn môi trường và mua sắm công xanh quốc gia ở Campuchia, Lào, Myanmar, Việt Nam và Bhutan.

²⁷ Tại <https://en.vietnamplus.vn/vietnam-ecolabel-criteria-for-environmentally-friendly-plastic-issued/271540.vnp> Truy cập ngày 28.11.2023

Sự hình thành của Nhãn sinh thái và Nhãn năng lượng ở Việt Nam là tín hiệu tốt cho việc liên kết chương trình với cam kết của Chính phủ trong việc lồng ghép các mối quan tâm về tính bền vững vào các quyết định mua sắm trong Luật Đấu thầu mới. Dự thảo Nghị định bổ sung Luật Đấu thầu có thể quy định các cơ quan nhà nước về quyền sử dụng nhãn dán một cách tự nguyện hoặc bắt buộc khi mua các sản phẩm nhằm giảm tác động tiêu cực đến môi trường của việc mua sắm công.

6.6. Chương trình nâng cao nhận thức, đào tạo và nâng cao năng lực

Cơ quan Dịch vụ mua sắm Trung ương (CPS) thuộc Cục Quản lý đấu thầu được giao nhiệm vụ cung cấp đào tạo nâng cao năng lực về mua sắm công. Đội ngũ giảng viên tâm huyết đã đào tạo hơn 6.000 chuyên gia mua sắm từ các bộ và tổ chức công khác nhau. Khi Luật Đấu thầu 2023 có hiệu lực từ ngày 1 tháng 1 năm 2024, cần sửa đổi các mô-đun đào tạo theo luật mới, bao gồm các quy định liên quan đến mua sắm bền vững.

6.7. Giám sát và đánh giá

Bộ Kế hoạch và Đầu tư chịu trách nhiệm rà soát và giám sát các hoạt động mua sắm theo các thủ tục hiện hành. Hiện tại, Bộ sử dụng hệ thống đấu thầu trực tuyến để thu thập dữ liệu phục vụ phân tích và giám sát các chỉ số đánh giá kết quả thực hiện công việc (KPI) liên quan đến mua sắm. Do các cơ quan nhà nước hiện không được ủy quyền mua sắm các sản phẩm hoặc dịch vụ có tiêu chí bền vững nên điều tương tự không được giám sát ở cấp Nhà nước.

6.8. Hợp tác

Chính phủ hợp tác một số lần với Liên đoàn Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI), Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (VFF), Liên hiệp các Hiệp hội Khoa học và Công nghệ Việt Nam (VUSTA), Hội đồng nhân dân... về các vấn đề liên quan đến đấu thầu. Những hoạt động phối hợp với các hiệp hội ngành nghề được dùng để đánh giá chủ trương của Chính phủ trong việc thực hiện mua sắm bền vững trên thị trường.

6.9. Ghi chú

Việt Nam hiện chưa có chính sách mua sắm bền vững toàn diện nhưng bằng cách đưa ra các điều khoản có lợi trong Luật Đấu thầu 2023 để lồng ghép các mối quan tâm về tính bền vững trong hoạt động mua sắm công, Chính phủ dường như đã gửi thông điệp tới thị trường về việc chuyển đổi hệ thống sản xuất nhằm giảm phát thải carbon, sử dụng tài nguyên hiệu quả và nguyên tắc kinh tế tuần hoàn.

- Sự hình thành của chương trình dán nhãn sinh thái cho các sản phẩm thân thiện với môi trường và tiết kiệm năng lượng có tiềm năng thúc đẩy mua sắm từ các cơ quan nhà nước;
- Những quy định liên quan đến vấn đề bền vững trong Luật Đấu thầu cần được chuyển thành nghị định, thông tư và hồ sơ mời thầu tiêu chuẩn để đáp ứng mục tiêu của luật đề ra;
- Các hiệp định thương mại có thể nâng cao khả năng cạnh tranh xuất khẩu của các ngành công nghiệp trong nước với điều kiện thị trường áp dụng phương thức sản xuất bền vững gắn liền với việc thực hiện Mua sắm công xanh/bền vững

7. Phần kết luận

Sau khi xem xét những kinh nghiệm ở châu Á, sau đây là một số điểm quan trọng cần được chú ý:

Chính sách mua sắm công xanh được lồng ghép vào các mục tiêu phát triển quốc gia. Đây là kênh huy động tài chính công xanh thông qua ngân sách công và tài trợ tư nhân/tổng hợp. Chính sách mua sắm công xanh đã trở thành một phương thức lý tưởng để Chính phủ thực hiện các chính sách bền vững và truyền thông điệp về các sản phẩm bền vững và dần trở nên phổ biến hơn đến thị trường.

Triển khai mua sắm công xanh không chỉ đặt ra yêu cầu về chính sách mua sắm mà còn yêu cầu về cách tiếp cận và hợp tác đa ngành giữa nhiều bên liên quan hoạt động ở các cấp chính quyền khác nhau (chính quyền trung ương, địa phương, thành phố...). Các quốc gia nắm vững cách tiếp cận đa ngành và liên thể chế đã đạt được kết quả nhanh hơn hoặc hiệu quả hơn trong việc triển khai chính sách mua sắm công xanh.

Mua sắm công xanh yêu cầu cách tiếp cận tùy chỉnh theo ngành/sản phẩm sao cho phù hợp với bối cảnh kinh tế và ưu tiên đầu tư của quốc gia. Các tiêu chuẩn khu vực chẳng hạn như những tiêu chuẩn được trình bày trong báo cáo này là rất quan trọng nhưng cũng cần cân nhắc về đến sự thích ứng của từng quốc gia.

switchasia

**Funded by
the European Union**

www.switch-asia.eu

EU SWITCH-Asia Programme
@EUSWITCHAsia

SWITCH-Asia
@SWITCHAsia

SWITCH-Asia Official
@switch-asia-official